

Kaderbrief 2019

Inhoud

I.	Inleiding	2
II.	Bestuurlijke context.....	3
III.	Terugblik begroting 2019	7
	A. Incidentele dekking	7
	B. Oud beleid voor nieuw beleid	8
	C. Efficiency	9
	D. Investerings.....	11
IV.	Vooruitblik begroting 2020 en volgende.....	14
	A. Financieel kader op hoofdlijnen	15
	B. Autonome ontwikkelingen	15
	C. Afwegingen richting begroting 2020.....	16
	Bijlage 1: Onttrekkingen aan reserve t.b.v. incidentele dekking 2019	17
	Bijlage 2: Nieuw budgettair kader.....	20
	Bijlage 3: Meerjareninvesteringsplan (MJIP)	29
	Bijlage 4: Uitvoeringsbeeld 2019	37

I. Inleiding

Voor u ligt de Kaderbrief 2019. In onze financiële verordening (met daarin kaders voor het financiële beleid) is opgenomen wat de Kaderbrief inhoudt: een voorstel voor het beleid en de financiële kaders van de begroting voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming. De Kaderbrief 2019 vormt als zodanig vooral een opmaat richting begroting 2020 met een schets van hoe we er meerjarig voorstaan. Het gaat daarbij om de hoofdlijnen: we willen niet vooruitlopen op de begrotingsbehandeling. De Kaderbrief 2019 heeft een ietwat andere opzet dan in het verleden gebruikelijk. De hoofdlijn komt terug in de navolgende hoofdstukken, de details komen terug in de bijlagen.

De Kaderbrief 2019 is in meerdere opzichten een bijzondere Kaderbrief. In de eerste plaats is het de eerste Kaderbrief van dit college van burgemeester en wethouders. Dit college ziet dat het goed gaat met de stad, maar dat is geen reden om achterover te leunen. Er zijn uitdagingen, er liggen kansen, er wachten opgaven. In hoofdstuk II, dat na deze algemene inleiding is ingedeeld volgens de hoofdstukken in het coalitieakkoord, nemen wij u mee in onze bestuurlijke ambities en prioriteiten richting begroting 2020.

In de tweede plaats is dit een bijzondere Kaderbrief omdat niet alleen vooruit wordt gekeken naar de begroting 2020, maar ook terug wordt gekeken naar de gedane toezeggingen in de begroting 2019. In die begroting is aangegeven dat in deze Kaderbrief inzicht zou worden gegeven in de mogelijke realisatie van een aantal taakstellingen. In hoofdstuk III komen we hierop terug.

Tot slot is dit een bijzondere Kaderbrief omdat het financieel kader - nog meer dan voorgaande jaren - omgeven is met de nodige onzekerheden. Dit komt vooral doordat onze belangrijkste financier – het Rijk – wijzigingen gaat aanbrengen in de verdeling van de belangrijkste inkomstenbron voor gemeenten: het gemeentefonds. Hoewel de herverdeling van dit fonds pas formeel betrekking heeft op 2021 en volgende jaren leiden discussies in relatie tot de beïnvloedbaarheid van onze kosten ook tot wijzigingen in 2020. De meicirculaire (die wij medio juni verwachten) zal meer duidelijkheid scheppen voor dat jaar. In hoofdstuk IV gaan wij uitgebreid in op het financieel kader.

II. Bestuurlijke context

Algemeen

Gelet op de eerste financiële doorrekeningen voor de komende jaren bij deze Kaderbrief is de verwachting dat we een redelijk sluitend perspectief kunnen presenteren bij de begroting. Het is wel mogelijk dat autonome ontwikkelingen zoals de Rijksuitkering nog tot tegenvallers kunnen leiden maar wij blijven streven deze op te lossen zonder zware ingrepen in de diensten die wij onze inwoners aanbieden en zonder ozb-verhoging. De financiële opgaven die we nog hebben zijn te overzien, en daarnaast zijn we erin geslaagd genoeg ruimte te scheppen voor de investeringen zoals die opgenomen zijn in ons coalitieakkoord. En dat zonder grote takenreductie. Daarmee ligt er een zeer stabiele financiële basis onder de ambities van dit college en onder de toekomst van onze stad.

Wat onze ambtelijke organisatie betreft, zien we dat de diverse ontwikkelingen veel vergen. Werken aan deze opgaven vraagt om een andere aanpak. Daarom gaan we intern meer krachten bundelen, en expertises bij elkaar brengen. Dat is noodzakelijk omdat er vele raakvlakken zijn tussen organisatieonderdelen. Die steviger en frequenter samenbrengen is beter voor onze inwoners en onze stad. 2020 wordt het jaar waarbij we gaan experimenteren met nieuwe (efficiëntere) werkwijzen. Een aantal thema's dat daarbij wordt opgepakt is: de ambtelijke huisvesting, het financieel beheer binnen onze gemeente én informatisering en automatisering. Binnen het sociaal domein is recent al gestart met dergelijke experimenten.

Open stad

Eén van de ambities uit het coalitieakkoord 'Onbegrensd en ontspannen' is om de Maastrichtenaars meer te laten meedenken en meedoen met het openbaar bestuur. Een interessant bezoek aan Antwerpen leerde meer over de burgerbegroting. Maastricht zal deze dan ook snel introduceren. Ook andere experimenten op het gebied van sociale innovatie krijgen verder vorm. De invoering van de nieuwe Omgevingswet biedt eveneens aanknopingspunten om meer en beter in te spelen op de vraag van onze samenleving. Een eerste stap op weg naar de Omgevingswet is de omgevingsvisie. Via een uitgebreid participatietraject wordt deze visie eind 2019 ter vaststelling aan de raad aangeboden. Een open stad heeft ook oog voor de omgeving. Zoals voor onze directe burens, zie bijvoorbeeld het onderzoek samen met de gemeente Meerssen naar een verregaande samenwerking in de vorm van een regiegemeente. Oog hebben we uiteraard ook voor de Euregio. Een werkconferentie op korte termijn moet leiden tot een eerste gezamenlijke agenda, want willen we in deze Euregio ook economisch blijven meetellen is samenwerken over de grenzen een must.

Sociale en saamhorige stad

Een grote opgave voor Maastricht ligt nog steeds binnen het sociale domein. Nieuw daarin is de zogeheten '50-gezinnen aanpak'. Inmiddels zijn de eerste gezinnen waarbinnen multiproblematiek heerst geselecteerd. Gericht aanpak van hun problemen, moet leiden tot een snelle aanpak van de hulpvraag. Dat die vraag vaak samenhangt met armoede, is helder. Het terugdringen van armoede in onze stad blijft ook de komende jaren speerpunt. Het armoedebeleid wordt herijkt. Er komt nog meer aandacht voor de oorzaken van armoede en het op orde krijgen van de basis van mensen in financiële problemen. Binnen de zorg blijven wij maatwerk bieden voor elke Maastrichtenaar die zorg nodig heeft. Zelf de regie over die zorg is daarbij het uitgangspunt. Daarnaast stellen we mensen ook in staat voor elkaar te zorgen. We ondersteunen vrijwilligers, faciliteren initiatieven op het gebied van welzijn en zorg en hebben aandacht voor onze mantelzorgers. Daarvoor blijven we

investeren in onze sociale infrastructuur en stimuleren we laagdrempelige voorzieningen en ontmoetingsplekken.

In een sociale en saamhorige stad zijn diversiteit, tolerantie en solidariteit kernwaarden. Dat zie je terug in veel van onze ambities. Zo hechten we veel waarde aan het VN-verdrag voor mensen met een beperking. Dat laten we concreet zien door te investeren in de toegankelijkheid van gemeentelijke gebouwen. Sociaal en saamhorig zijn we ook voor onze vluchtelingen. Het permanente azc aan de François de Veijeweg zal (naar verwachting) in het voorjaar van 2020 openen. Met alleen een gebouw zijn we er uiteraard niet. Daarom gaat de aandacht ook uit naar de juiste maatschappelijke begeleiding en goede inburgering, vooral bij jonge asielzoekers.

Duurzame en bereikbare stad

Duurzaamheid en bereikbaarheid zijn thema's waar Maastricht al stappen op gezet heeft. #missionzeromaastricht blijft een belangrijk speerpunt. Samen met bedrijven, instellingen en inwoners maakt de gemeente werk van energie en klimaatneutraliteit. Bijvoorbeeld via het Maastrichts Energie Akkoord, waarvan we het aantal deelnemers verder willen uitbreiden. Ook verstevigen we de samenwerking met het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid, door niet alleen de industrie aan ons te binden, maar ook het mkb. Bijvoorbeeld door verder te werken aan schone stadsdistributie.

Onze plannen voor de fiets krijgen vorm en voor de korte termijn gaan we op zoek naar maatwerk bij de hotspots om overlast van geparkeerde fietsen tegen te gaan. Maatwerk bieden we ook voor die wijken in het overgangsgebied tussen betaald en gratis parkeren. Met het Groenplan wordt extra aandacht gevraagd voor biodiversiteit en het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering. Waar mogelijk wordt ingegrepen in de openbare ruimte om wateroverlast en hittestress te verminderen. In 2019 moet verder de weg naar een milieuzone geplaveid zijn. 2020 is een belangrijk jaar op het gebied van afval. We starten immers met ons nieuwe inzamelsysteem, dat de hoeveelheid restafval verder moet terugdringen. Op het gebied van bereikbaarheid gaan we de laatste fase in van de ombouw van het aansluitende wegennet van de verlegde Noorderbrug. Met het ambitiedocument Stad&Spoor wordt verder gewerkt aan de transformatie van de stationsomgeving tot internationaal knooppunt en aan maatregelen die de huidige barrièrewerking van het spoor verminderen.

Slimme en lerende stad

Een internationale universiteitsstad schept verwachtingen en verplichtingen. De universiteit zorgt ervoor dat onze stad verjongt en internationaliseert. Het programma Studentenstad moet er (onder andere) voor zorgen dat studenten zich thuis voelen in de stad. Niet alleen tijdens hun studietijd, maar vooral ook daarna. Onze ambitie is onverminderd: Maastricht wil studenten laten zien wat stad en omgeving te bieden hebben tijdens hun studie, maar vooral ook voor hun werkzame leven. Tijdens hun studietijd is de juiste huisvesting uiteraard van belang voor studenten. In de nieuwe programmering maken we de keuze voor grootschalige studentenhuisvesting. Randwyck is daarbij nadrukkelijk in beeld als ontwikkellocatie. Als stadsbestuur waarderen we ook de inspanningen van de corporaties op dit vlak. Gezamenlijke opdracht daarbij is het garanderen van de betaalbaarheid. Uiteraard gaat een slimme en lerende stad niet alleen over de universiteit. Ook het belang van middelbaar onderwijs mag, zeker na de recente discussies, helder zijn. Wat we absoluut gaan doen is investeren in renovatie en nieuwbouw van scholen. Want goed onderwijs valt en staat met de inhoud, maar ook met de omgeving waarin die inhoud geboden wordt. Voor het basisonderwijs geldt

hetzelfde. Integrale kindcentra functioneren goed, daarom zetten we in op de verdere realisatie van deze ‘brede basisscholen’.

Gezonde stad

Jeugdzorg is uiteraard een voornaam onderdeel van beleid. Uitdaging is en blijft om de hulp aan jongeren zo optimaal mogelijk in te zetten. Ook hierbij is maatwerk het toverwoord. Een nieuw beleidsplan jeugd geeft handen en voeten aan onze ambities. Op het vlak van de gezondheid van Maastrichtenaren willen de trend breken en de achterstand ten opzichte van Nederland inhalen. Daarvoor investeren we in structurele oplossingen, bijvoorbeeld door verschillende vormen van gezondheidszorg voor de jeugd samen te voegen tot één Jeugdgezondheidszorgorganisatie. Verder verruimen we onze blik door uit te gaan van ‘Positieve Gezondheid’. In deze bredere kijk op gezondheid ligt de nadruk niet op ziekte, maar om veerkracht en de mogelijkheid om zelf de regie over het leven te pakken. Daarbij vertrouwen we de professional. Die kent de cliënt het beste, gemeente en zorgorganisatie moeten daarom vooral de professional in staat stellen het werk goed te doen. We oefenen met deze aanpak in de proeven Blauwe Zorg en Krachtenbundeling, maar ook bij Sociale Zaken Maastricht Heuvelland zijn we ermee aan de slag. Dat ook onze financiële situatie in het Sociaal Domein gezonder moet, is klip-en-klaar. We blijven aan de slag met de zogeheten draaiknoppen.

Economisch vitale stad

Onze stad kent van oudsher een brede economische basis. Anno 2019 zijn de accenten verlegd, maar het belang van een sterke economie is evident. We blijven die brede basis koesteren. Door aantrekkelijk te zijn voor nieuwe bedrijvigheid, en door bijvoorbeeld nieuwe sectoren zoals de creatieve industrie te versterken. De uitbreiding en renovatie van het MECC gaat op korte termijn van start. Op het gebied van werkgelegenheid scoren we goed. Maastricht kent een lage werkeloosheid. Onze uitdaging zit vooral in de arbeidskrapte. Hoe vinden we juiste persoon bij de juiste baan? Op internationaal gebied zetten we daarin stappen. Onze stad internationaliseert, zoals gezegd, en dat zien we onder meer terug in het aantal kenniswerkers. Om aantrekkelijk te blijven voor die groep breiden we de dienstverlening van het Maastricht International Center uit. Deze infrastructuur is een noodzakelijke randvoorwaarde voor het aantrekkelijk houden van stad en regio voor onze kenniswerkers.

Aantrekkelijke stad

Op cultureel gebied zijn de ontwikkelingen talrijk de komende jaren. Centre Céramique, Kumulus en Natuurhistorisch Museum Maastricht ontwikkelen zich tot één organisatie. Het Theater aan het Vrijthof zet in op het intensiever samenwerken met de andere theaters in de Stedelijke Cultuurregio Zuid en het gezamenlijk aanbieden van een nog vollediger aanbod om meer en nieuw publiek te bereiken. Een nieuwe repetitieruimte voor de philharmonie zuidnederland en een onderzoek naar verruimen van de ondernemingsmogelijkheden van het theater door meer zelfstandigheid zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden. De jaren 2019-2020 zullen verder belangrijk zijn voor onze inzet op het versterken van de culturele ketens en het vergroten en verbreden van het publieksbereik. Maastricht wil zich als één van de negen culturele brandpunten in het land voorbereiden op een stevigere rol in het landelijk cultuurbestel vanaf 2021. Daarom zetten we in op een centrale rol in de samenwerking binnen de Stedelijke Cultuurregio Zuid, en hebben we samen met Heerlen en Sittard-Geleen en de Provincie Limburg daartoe een plan en drie proeftuinen

ontwikkeld voor de komende jaren, dat door de minister wordt meegenomen in de planvorming voor 2021 – 2024.

Wat betreft stadsontwikkeling worden 2019 en 2020 de jaren van verdere herbestemming van het Sphinxgebied: de invulling van de Timmerfabriek, de transformatie van het Landbouwbelang en een haalbaarheidsonderzoek naar de verwerving en mogelijke herbestemming van monumentale gebouwen op Sappi-Zuid. Dat we daarnaast (moeten) investeren in ons historisch cultureel erfgoed in de binnenstad, zoals de vestingwerken, is glashelder.

Een aantrekkelijke stad is ook een veilige stad. In maart 2019 heeft de gemeenteraad het Meerjarenprogramma Veiligheid 2019-2022 (MJP) vastgesteld. Dit veiligheidsbeleid is gebaseerd op de uitkomsten van de integrale veiligheidsanalyse die laat zien dat de veiligheid in de stad is verbeterd. Ook is de veiligheidsbeleving van de inwoners van Maastricht een stijgende lijn zien, zij het in mindere mate. Dat is positief nieuws maar laat ook zien dat onze aanpak nog niet voldoende voelbaar is in de leefwereld van onze inwoners. Het doel is dan ook om het thema veiligheidsbeleving structureel onderdeel te maken van onze organisatie en de aanpak van de relevante thema's in buurten onderdeel te laten zijn van de reguliere bedrijfsvoering.

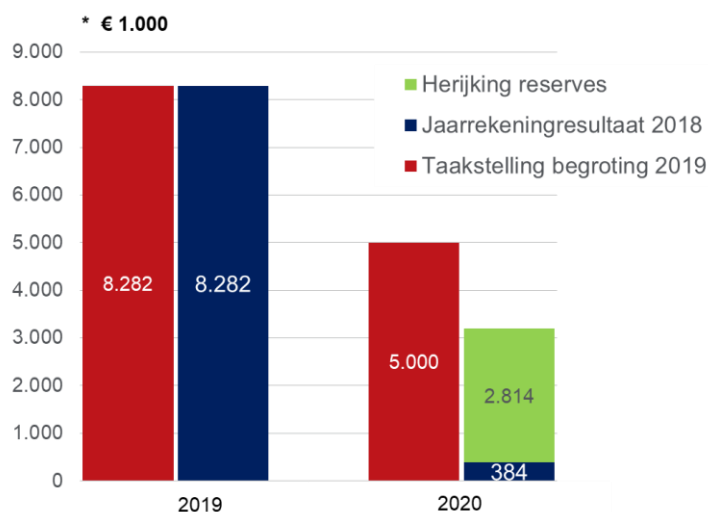
III. Terugblik begroting 2019

In de begroting 2019 is – naar aanleiding van het gepresenteerde financiële beeld – een aantal actiepunten benoemd waar wij de afgelopen periode opvolging aan hebben gegeven. Deze acties hebben betrekking op de invulling van een aantal in de begroting geformuleerde actiepunten:

- Onderzoek de incidentele dekkingsmiddelen in onze reserves (taakstelling € 8,3 mln. in 2019 en € 5 mln. in 2020);
- Onderzoek mogelijke vervanging van oud beleid door nieuw beleid (taakstelling € 2,6 mln. in 2020 en 2021);
- Onderzoek mogelijke efficiencyverbeteringen (taakstelling oplopend van € 1,25 mln. in 2019 naar € 6,4 mln. in 2022).
- Het formuleren van een integraal voorstel met betrekking tot de meerjarige investeringen voor 2020 en later.

A. Incidentele dekking

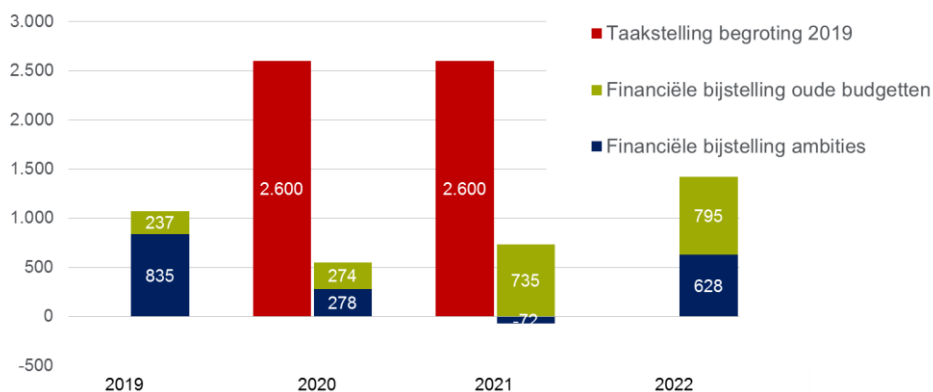
De benodigde incidentele dekking is voor het overgrote deel gevonden. Het positief jaarrekeningresultaat, waarover u afzonderlijk wordt geïnformeerd levert daarin een forse bijdrage. Aanvullend hebben wij de noodzakelijke omvang van diverse reserves tegen het licht gehouden en geconstateerd dat vrijval mogelijk is tot een totaal van € 2,8 mln. In de bijlagen hebben wij een gedetailleerd onderbouwing opgenomen waarom het afkomen van bepaalde reserves mogelijk is, bijvoorbeeld omdat bepaalde verplichtingen zijn komen te vervallen. In onderstaande figuur wordt voor 2019 en 2020 de taakstelling weergegeven en de realisatie op dit moment. Wij gaan ervan uit dat we gedurende 2019 de voor 2020 noodzakelijke € 1,8 mln. nog gaan vinden dan wel wordt goedge maakt door meevallers of niet geheel benutte budgetten.

B. Oud beleid voor nieuw beleid

In de afgelopen periode hebben wij ons beleid tegen het licht gehouden en hebben we de noodzaak van bepaalde uitgaven beoordeeld. We hebben gekeken of bestaande budgetten mogelijk niet meer noodzakelijk zijn, omdat nieuw beleid (en daarbij behorende budgetten) ervoor in de plaats komt. Ook voor het nieuwe beleid (in de begroting 2019 in het financieel kader verwerkt) hebben we bekeken of de opgenomen budgetten wel nog (in de volle omvang) noodzakelijk zijn. Deze aanpassingen gaan wij verwerken in de begroting 2020.

Onderstaand wordt de invulling van de taakstelling van € 2,6 mln. in de jaren 2020 en 2021 weergegeven. De aanpassingen hebben ook effect op 2019, 2022 en volgende jaren. Het betreft namelijk in veel gevallen aanpassingen in structurele exploitatiebudgetten. Ook voor deze taakstellingen geldt dat we – richting begroting 2020 – nog een opgave hebben.

Het gros van de maatregelen betreft het bijstellen van het budget dat nodig is om de bestaande ambities te realiseren. De belangrijkste voorbeelden zijn:

- De bijdrage ESZL is met ingang van 2021 aangepast van € 6 per inwoner naar € 3 per inwoner, conform interne afspraken binnen deze samenwerking;
- Het budget dat gereserveerd is voor de autoloze zondag en een aantal andere werkbudgetten wordt meegewogen in de totale aanpak voor mobiliteit en duurzaamheid;
- Het welkomstgeschenk wordt teruggebracht tot een attentie voor onze pasgeborenen;
- Sparen voor de overname van Q-park parkeergarages wordt vooralsnog achterwege gelaten. Op het moment dat dit een investering vereist wordt dit opgepakt (waarschijnlijk in 2032).

Daarnaast is een aantal budgetten niet meer structureel opgenomen, aangezien we ervan uit gaan dat sprake is van een impuls die uiteindelijk landt in de reguliere uitvoering. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om:

- De verdere uitvoering van burgerparticipatie en burgerbegroting;
- De verdere vormgeving van de Euregionale uitvoeringsagenda ná de werkconferentie in 2019;
- Het verbeteren van de veiligheidsbeleving van onze inwoners.

C. Efficiency

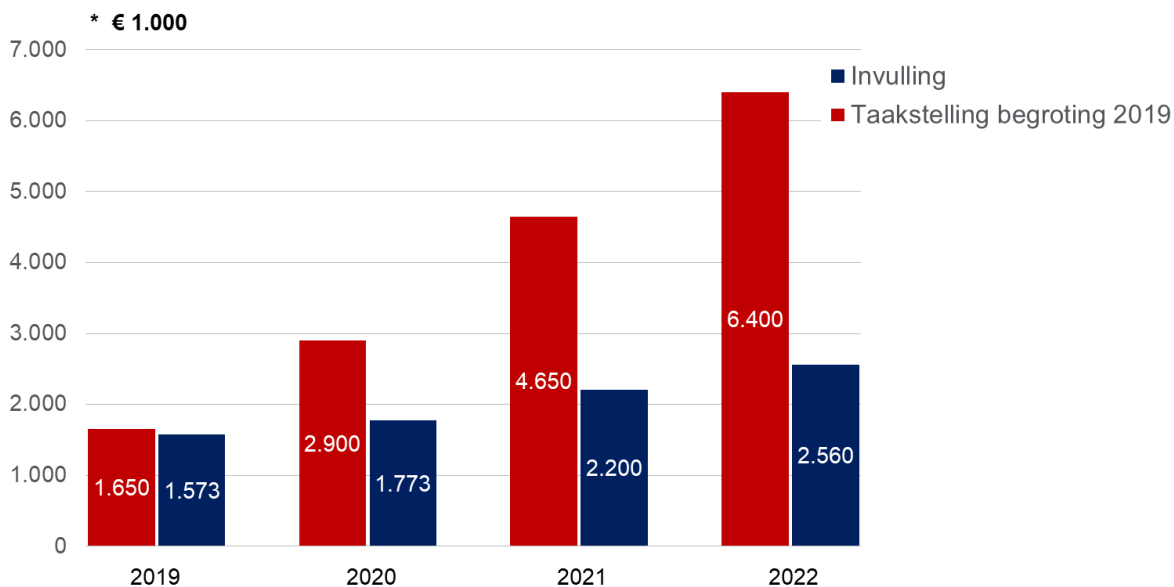
In de programmabegroting 2019 hebben wij de afspraak gemaakt om onderzoek te doen naar vermindering van kosten van onze organisatie en meer kostendekkende tarieven voor dienstverlening van Maastricht aan andere organisaties. Als richtinggevende bedragen voor het totale dekkingsplan zijn voor organisatiekosten en kostendekkende tarieven respectievelijk € 5,4 mln. structureel en € 1 mln. structureel genoemd. Totaal € 6,4 mln. dus. Daarvoor zijn de volgende negen zoekgebieden benoemd:

Vermindering van externe inhuur	Innovaties
Huisvesting	Verbetering van processen
Informatisering en automatisering	Regionalisering
Inkoopvoordelen	Verzelfstandigingen
	Meer kostendekkende tarieven

Binnen bovenstaande zoekgebieden zijn ruim 40 onderwerpen opgepakt. Een groot deel daarvan is inmiddels afgerond. Daarnaast is gekeken of ramingen in de begroting nog wel overeenkomen met de werkelijke kosten (reëel begroten).

Uit het onderzoeksproces blijkt dat veel aanpassingen een lange doorlooptijd kennen. We hebben enkele snelle resultaten kunnen boeken via technische maatregelen, zoals verlenging van de gebruiksduur van iPads en iPhones. Het sterk blijven sturen op afname van externe inhuur draagt ook bij aan kostenvermindering. Door digitaal te gaan handhaven op foutparkeerders (door de inzet van scanauto's) dalen de exploitatiekosten voor parkeerbeheer. Tevens blijkt dat bij gemeenten die op een dergelijke manier handhaven de betalingsbereidheid fors toeneemt. Dit zal nader onderzocht worden. Een besluit hierover zullen we in 2020 nemen. Gezien de benodigde aanpassingen zal, indien akkoord, invoering vanaf 2021 plaats kunnen vinden en verwachten we dan ook de exploitatievoordelen.

Daarnaast worden nog enkele financieel technische mogelijkheden onderzocht. We zien echter ook dat meer fundamentele onderzoeken, bijvoorbeeld daar waar het de ambtelijke huisvesting betreft een andere aanpak nodig hebben. Een aanpak die zoals gezegd een langere doorlooptijd vergt. In onderstaande figuur hebben we de huidige inschatting opgenomen van de realisatie van de efficiencyonderzoeken.

Een structureel voordeel van € 2,5 mln. vanaf 2022 wordt reëel geacht. Hiervan heeft € 1,7 mln. betrekking op efficiency voordelen en € 0,9 mln. op reëel begroten. Conclusie is dat dekking van € 6,4 mln. vanaf 2022 niet kan worden gerealiseerd als we de huidige kwaliteit van dienstverlening en service willen behouden en afgesproken projecten willen realiseren. Door de maatregelen die zijn genomen om de eerdere taakstelling van € 13,5 miljoen op efficiency te realiseren, is er nauwelijks nog marge om zonder vermindering van kwaliteit en/of het verhogen van de werkdruk extra besparingen door te voeren.

Om voldoende kwaliteit te kunnen blijven garanderen en tegelijkertijd efficiencywinst te behalen, starten we nu aanvullend onderzoek naar de efficiency van de 'financiële functies', 'informatie en automatisering', de ambtelijke huisvesting in relatie tot onze organisatievisie én de samenwerking tussen beleid, uitvoering en bedrijfsvoering specifiek binnen het sociaal domein.

De ambities uit het coalitieakkoord en technologische en maatschappelijke ontwikkelingen vragen voor alle genoemde onderwerpen om nieuwe inzichten die worden vertaald naar gemoderniseerde uitvoering (processen, structuur en systemen). We streven ernaar om eind 2019 inzichtelijk te hebben welke impact de ontwikkelingen hebben en te vertalen naar nieuwe visies en daarbij horende uitvoeringsplannen. Dan kunnen we ook duiding geven aan potentiële op termijn te behalen extra efficiencywinst. We benadrukken dat de onderzoeken gepaard gaan met investeringskosten, waardoor sprake is van een terugverdientijd. De vraag is dan ook of deze extra efficiencywinst vóór 2022 haalbaar is. Wellicht ten overvloede: de onderzoeken en acties hebben naast een financiële kant ook een kwalitatieve kant. Daar waar wellicht niet direct sprake is van een besparing, zien we wel dat de kwaliteit verbetert.

Onderzocht is of er mogelijkheden zijn om extra inkomsten te genereren voor dienstverlening die onze gemeente levert aan andere gemeenten. Gebleken is dat wij voor deze diensten alle *directe* kosten al doorbelasten aan de afnemende gemeenten. Alleen op de bijbehorende *indirecte* kosten (overhead) blijkt bij een enkele dienst nog mogelijkheden te zijn om extra kosten door te belasten,

omdat de huidige percentages van overhead doorberekening relatief laag zijn. Het gaat om ca. € 0,179 mln. structureel. Omdat het dienstverlening betreft voor het inzamelen van afval willen we deze extra inkomsten laten terugvloeien naar de afvalbegroting Maastricht. Het bedrag van € 1,0 mln. dat indicatief genoemd is in de begroting blijkt op basis van het onderzoek niet haalbaar.

D. Investerings

Het coalitieakkoord 'Maastricht onbegrensd ontspannen' kijkt verder dan de coalitieperiode en schetst ook toekomstperspectieven voor onze stad en regio in 2030. In de begroting 2019 is een deel van de investeringen nog niet financieel vertaald (maar op 'pm' gezet) en is de belofte gedaan om in deze Kaderbrief een doorkijk te geven richting 2030. Dit in tegenstelling tot wat tot voorheen gebruikelijk was: een veel beperktere horizon (1 jaar en volgende jaarschijven 'pm'). Gezien het langjarige karakter van de investeringen, vinden wij dit inzicht noodzakelijk om een integrale weging te kunnen maken.

Voor het gros van de investeringen geldt dat we ons bevinden in een vroegtijdig stadium en de ramingen nog omgeven zijn met de nodige onzekerheid. De huidige (nog altijd historisch lage) rente helpt ons, de huidige markt is echter krap en kan ons tegenwerken. Reserveringen ontslaan ons niet van de plicht om op zoek te gaan naar cofinanciering. We reserveren dan ook het noodzakelijke budget voor de investeringen (maar stellen het budget niet vast). Pas na verdere concretisering volgen nog afzonderlijke kredietvotingen bij de eigenlijke besluitvorming.

Voor investeringen was al een budget gereserveerd van € 82 miljoen tot 2030. Wij reserveren nu aanvullend € 155 mln., zodat het totale investeringsvolume meerjarig (MJIP) op € 237 mln. komt.

Deze reservering overstijgt, zonder nadere maatregelen, de mogelijkheden van onze huidige meerjarenbegroting. Dit is in onze ogen onwenselijk omdat er risico's aan kleven (de renteontwikkeling) én er in de toekomst nog aanvullende reserveringen nodig zullen zijn. Denk bijvoorbeeld aan investeringen in relatie tot restwarmte, hoogwaterveiligheid, verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed, de ontwikkeling van de Enci groeve en de 3e tranche buitensport. Deze investeringen staan wél nog op 'pm' vooral omdat we nog onvoldoende ver zijn in de planvorming én voor de inhoudelijke invulling en / of cofinanciering zeer afhankelijk zijn van onze partners.

Daarom hebben we gezocht naar aanvullende mogelijkheden om de noodzakelijke investeringsruimte te creëren. Wij hebben die gevonden door bepaalde uitgaven voor onderhoud van wegen te kapitaliseren, dat wil zeggen: de last niet volledig nemen in het jaar dat de uitgave plaats vindt, maar (net als alle investeringen in dit hoofdstuk) te activeren en af te schrijven. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is op dit punt recent gewijzigd wat ons ook verplicht deze uitgaven te kapitaliseren op het moment dat sprake is van onderhoud waardoor de levensduur van de weg wordt verlengd. Een deel van het exploitatiebudget voor onderhoud van wegen wordt op dit moment gebruikt om de levensduur van de weg te verlengen. De precieze uitwerking zal in de begroting 2020 plaatsvinden.

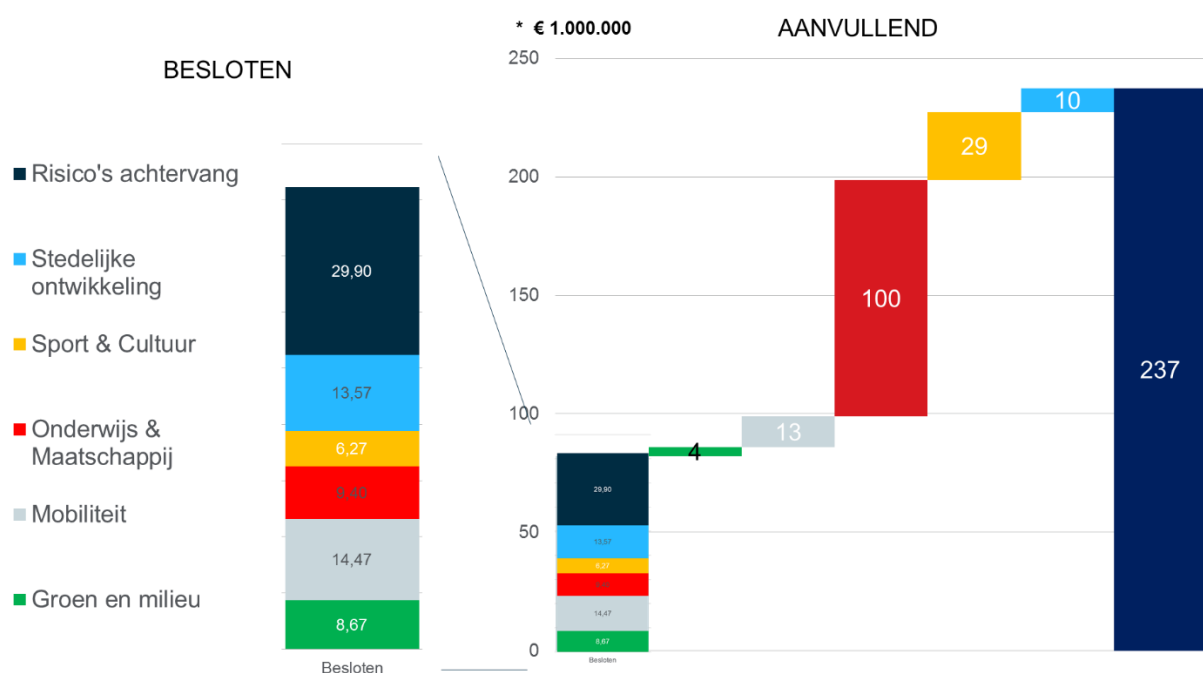
Dat betekent wel dat deze uitgaven (die betrekking hebben op levensduur verlengend onderhoud) ten laste van het MJIP komen en vervolgens worden afgeschreven over de verwachte levensduur en

er kapitaallasten uit voortvloeien. Op langere termijn is dit altijd duurder dan de lasten direct nemen, aangezien deze gefinancierd moeten worden met vreemd vermogen en er rentekosten mee gepaard gaan. Met de huidige, historisch lage rente is de impact beperkt. Als de rente stijgt, dan kost 1% rentestijging jaarlijks immers € 1mln. extra bij iedere € 100 mln. investeringen.

Wij gaan ervan uit dat deze (zeer technische) exercitie ons de ruimte geeft om de aanvullende investeringen van € 155 mln. uit te voeren zonder effecten voor de meerjarenbegroting en er geen noodzaak is om het Vruchtboomfonds aan te spreken.

Hieronder treft u de concretisering van de hiervoor genoemde nieuwe reserveringen voor de periode tot en met 2030. In onderstaande schematische weergave (op thema) is aangegeven welke investeringsruimte al was besloten (links) en welke aanvullende reserveringen wij gaan opnemen in de begroting 2020 (rechts).

Wij hebben bekeken welke financiële ruimte ter beschikking staat en welke investeringen voorrang hebben. De toelichting volgt de bovenstaande indeling in thema's. In de bijlagen is een nadere verdieping opgenomen van de reserveringen.

Groen & Milieu € 3,6 mln.

We reserveren voor meer groen € 3,1 mln. Deze middelen komen ter beschikking voor diverse projecten voor het voorkomen van hittestress, wateroverlast bij hevige regenval én het stimuleren van sporten en bewegen in de openbare ruimte. De relatie met het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) wordt in dit kader nog gelegd. Voor de investeringen uit de vastgestelde klimaatbegroting reserveren we € 0,5 mln.

Mobiliteit € 13 mln.

Voor uitbreiding van het aantal fietsenstallingen in centrum/west en P&R voorzieningen aan de randen van de stad reserveren we € 5 mln.

Voor het continueren van Maastricht Bereikbaar reserveren we € 3 mln. Voor de totale kwalitatieve verbetering van de stationsomgeving en het autoluw maken van Wyck moet nog nader onderzoek plaatsvinden maar reserveren we € 5 mln. Dit is inclusief de maatregelen die noodzakelijk zijn voor de aanpassing van de bus routing in Wyck.

■ *Onderwijs & Maatschappij € 100 mln.*

We zien de noodzaak om in deze coalitieperiode te investeren in onderwijshuisvesting. Zowel voor het primair als voortgezet onderwijs is een integraal huisvestingsplan (IHP) in voorbereiding. Een aantal onderwijslocaties is verouderd en er moet ver – of nieuwbouw plaatsvinden. We hebben een wettelijke verplichting om hierin te voorzien. Vooralsnog reserveren wij circa € 98 mln. investeringsruimte aanvullend voor deze verplichtingen tot 2030. Natuurlijk staan wij hier niet alleen voor aan de lat. Wij gaan uit van een eigen bijdrage van de onderwijsinstellingen van 10%. Samen met deze partners worden in deze coalitieperiode de plannen concreter.

Om de sociale inclusie te bevorderen reserveren we € 1,8 mln. voor de optimale toegankelijkheid van onze openbare gemeentelijke gebouwen.

■ *Sport & Cultuur € 29 mln.*

We streven naar een optimalisatie van de bezetting van onze binnensport accommodaties. We bereiden nu een 2^e tranche in dit kader voor. Een groot deel van de 2^e tranche heeft een relatie met onderwijs waarvoor een wettelijke verplichting geldt. We reserveren € 15 mln. om aan deze verplichtingen te kunnen voldoen.

We zijn op zoek naar een alternatieve oefenlocatie voor de Philharmonie Zuid. Voor dit doel reserveren we € 1 mln. Voor het presenteren van onze kunstcollecties aan een breder publiek reserveren we € 200.000.

Om de Papyruszaal in het Theater aan het Vrijthof extra vrij te maken voor grote producties en om daarmee ook afscheid te kunnen nemen van de kleine zaal in Ainsl is behoefte aan een middenzaal. Hiervoor reserveren we een bedrag van € 7,5 mln.

Conform het raadsbesluit van 28 mei is voor de verbouwing van Centre Céramique als gevolg van de verhuizing van Kumulus naar dit pand € 1 mln. extra gereserveerd (dit bedrag is opgenomen onder “reeds besloten”).

De ontwikkeling van de sportvoorziening in de Heeg hangt samen met de totale ontwikkeling van het centrum de Heeg. Aanvullende middelen zullen worden aangewend in samenhang met deze ontwikkeling. Wij reserveren vooralsnog € 5 mln. specifiek voor de sportvoorziening.

■ *Stedelijke ontwikkeling € 10 mln.*

Het centrum van De Heeg heeft een integrale aanpak over de verschillende onderdelen: IKC De Heeg, aanpassing van het winkelcentrum, de sportvoorziening e.a. Wij reserveren aanvullend € 2,5 mln. voor deze ontwikkeling.

Onze vestingwerken worden op dit moment uitvoerig onderzocht. Voor de noodzakelijke werkzaamheden uit veiligheidsoogpunt reserveren we € 7,5 mln.

IV. Vooruitblik begroting 2020 en volgende

In dit hoofdstuk presenteren we de 'contouren' van het financieel kader voor de komende jaren. Het gaat uitdrukkelijk om contouren. Deze Kaderbrief wordt namelijk gepresenteerd vóór de meicirculaire van het ministerie van BZK (wordt medio juni verwacht). Die circulaire geeft meer inzicht in de uitkering uit het gemeentefonds voor onze gemeente (die circa € 250 mln. bedraagt) en wel specifiek voor het jaar 2020. Daarnaast bestaat nog onduidelijkheid over de CAO-ontwikkeling van het personeel (vakbonden en VNG verkeren in een impasse) en de daarmee gepaard gaande financiële consequenties.

Voor het meerjarig financieel perspectief dat wordt geschetst in deze Kaderbrief geldt één ander groot voorbehoud dat samenhangt met onze inkomsten. Allereerst wordt er gewerkt aan een grote herziening van het Gemeentefonds. Die herziening zal – zoals nu voorzien – effect hebben ingaande 2021. Er lopen op dit moment twee parallelle onderzoeken om de verdeelsystematiek te herijken: een onderzoek naar de verdeelsystematiek binnen het sociaal domein en een onderzoek naar de overige onderdelen van het gemeentefonds. Naar deze verhouding is de afgelopen periode – vooral binnen het sociaal domein – onderzoek verricht. Daarbij zijn duidelijk discrepanties onderkend in de verdeelsystematiek. De tekorten in het kader van de Jeugdzorg, bijvoorbeeld als gevolg van volumegroei, zijn daar een voorbeeld van.

Er moet voor het Gemeentefonds een nieuwe balans gevonden worden tussen uitkering en beïnvloedbaarheid van de kosten door de (individuele) gemeenten. Gezien de adviezen en onderzoeken bestaat er de mogelijkheid dat bepaalde onderdelen van het gemeentefonds in de toekomst als specifieke uitkering worden verstrekt. De resultaten van de onderzoeken moeten landen in de meicirculaire 2020, die een beeld geeft voor het jaar 2021 en verder.

Fundamentele discussies over onze bekostiging door het Rijk zijn er niet alleen op het gebied van het gemeentefonds, maar ook op het gebied van de andere inkomsten, zoals de BUIG middelen. Zoals bekend zijn wij op dit moment voordeelgemeente voor deze belangrijke uitkering (die een omvang heeft van € 63 mln.).

A. Financieel kader op hoofdlijnen

Het financieel kader op hoofdlijnen is onderstaand opgenomen (* € 1.000). De bijstellingen van oude budgetten en de budgetten die samenhangen met de ambities zijn in het voorgaande op hoofdlijnen toegelicht (hoofdstuk IIB). Hetzelfde geldt voor de invulling van de efficiencyverbeteringen (IIC). De autonome ontwikkelingen en nieuwe besluiten komen hier aan bod.

	2020	2021	2022	2023
Saldo begroting 2019	-15	-58	0	0
Waarvan taakstellend	-5.500	-7.250	-6.400	-6.400
Autonome ontwikkelingen	-451	-324	-300	-507
Nieuwe besluitvorming	-485	-285	-285	-285
Bijstelling oude budgetten (IIB)	274	735	795	795
Bijstelling ambitie budgetten (IIB)	278	-72	628	728
Efficiency invulling (IIC)	1.773	2.200	2.560	2.560
Nader in te vullen begroting 2020	2.000	2.000	2.000	2.000
In te vullen incidentele dekking	1.000	2.000		
Saldo Kaderbrief 2019	-1.099	-1.054	-1.052	-1.069

B. Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen geven het saldo weer van de diverse plussen en minnen. Plussen zijn te onderkennen in bijvoorbeeld:

- Lagere kosten van wachtgeld en pensioenkosten van gewezen wethouders;
- Lagere kosten van voormalig personeel;
- Stijging van de opbrengst toeristenbelasting;
- Stijging van de OZB-opbrengsten.

Er zijn echter ook diverse minnen die het financieel beeld negatief beïnvloeden:

- Onze verplichtingen als het gaat om het invullen van garantiebanen binnen de gemeentelijke organisatie;
- Hogere kosten van onderhoud van de openbare ruimte als gevolg van areaaluitbreidingen;
- Hogere bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen (Veiligheidsregio, BsGW, GGD, Omnibuzz);
- Aanvullende kosten voor de implementatie van de Omgevingswet.

Onder het kopje nieuwe besluitvorming is een aantal zaken opgenomen:

- Aanvullende jaarlijkse kosten voor het onderhoud van onze vestingwerken;
- Huisvesting van specifieke doelgroepen voor de ombouw van Singel 9;
- Een aantal risicoposten als gevolg van fietsenhandhaving Stationsomgeving.

Een nadere specificatie van deze posten is opgenomen in de bijlagen (budgettair kader).

C. Afwegingen richting begroting 2020

Zoals blijkt is er nog geen sluitend perspectief voor de begroting 2020. Dit is ook geen wettelijke verplichting. Voor de begroting 2020 geldt deze verplichting wél op grond van de bepalingen in de Gemeentewet. Zoals aangegeven is het financieel beeld (meer dan andere jaren) afhankelijk van externe factoren waar we maar beperkt invloed op kunnen uitoefenen. Gelukkig kunnen wij steunen op een financieel solide basis.

Daarom gaan wij in de verdere uitwerking van de begroting als volgt te werk:

1. We wachten op de meicirculaire 2019 om de onzekerheden t.a.v. de uitkering uit het Gemeentefonds (zoveel mogelijk) weg te nemen.
2. We bekijken of er nog financieel technische maatregelen mogelijk zijn, waardoor ruimte wordt gecreëerd.
3. We onderbouwen het risicoprofiel van onze gemeente en bekijken in hoeverre de huidige financiële buffers strikt noodzakelijk zijn in relatie tot de onderkende risico's. Daarbij doelen we op de genoemde risicobuffer én ons eigen vermogen. We verliezen daarbij de doelstelling: een duurzame, reële en solide begroting niet uit het oog en bekijken de voor- en nadelen van eventuele aanpassing van de systematiek;
4. We geven nadere invulling aan de efficiencytaakstellingen door de uitwerking van de gedefinieerde onderzoeksopdrachten (huisvesting, I&A, financiële functie);
5. We gaan verder met verbetering van de samenwerking tussen beleid, uitvoering en bedrijfsvoering specifiek binnen het sociaal domein om nadere invulling te geven aan de draaiknoppen.
6. We schromen niet om keuzes te maken of alternatieven te zoeken voor onze ambities. Daarbij staan de doelstellingen die samenhangen met Maastricht als sociale en saamhorige stad en de kwaliteit van de leefomgeving niet ter discussie.

Bijlage 1: Onttrekkingen aan reserve t.b.v. incidentele dekking 2019

Incidentele dekking 2019 en 2020

In de begroting 2019 is een post 'Incidentele dekking' opgenomen die voor 2019 en 2020 meer dan € 13,2 mln. bedraagt.

Voor deze post hebben wij, zoals de naam al aangeeft, incidenteel geld gezocht. We hebben incidenteel middelen gevonden in de bedrijfs- en beleidsreserves en de reserves productiemiddelen. De raad wordt voorgesteld akkoord te gaan met het onttrekken van deze bedragen aan de diverse reserves en deze toe te voegen aan de reserve incidentele dekking.

De reserve incidentele dekking zal na toevoeging van het jaarrekeningresultaat en de onttrekkingen uit de diverse reserves ongeveer € 11,5 mln. bedragen.

- Onttrekkingen aan reserves: € 2.814.000
- Jaarrekeningresultaat: € 8.666.000
- Totaal: € 11.480.000

Met deze incidentele dekking kunnen we de opgave uit de begroting voor 2019 (€ 8,2 mln.) en een groot deel van 2020 (€ 5,0 mln.) invullen. Resteert nog € 1,7 mln. Het voorstel is deze vooralsnog als taakstellende opgave in de begroting 2020 op te nemen.

Voor een toelichting op de vrijval wordt verwezen naar de volgende pagina. Het voorstel is om aan de volgende reserves de onderstaande bedragen te onttrekken en deze toe te voegen aan de reserve incidentele dekking:

- a. Egalisatiereserve I&A € 859.009
- b. Reserve Verkiezingen € 379.000
- c. Reserve productiemiddelen SSC € 113.000
- d. Bedrijfsreserve SSC € 400.000
- e. NHMM Collectiebeheer € 23.000
- f. Bedrijfsreserve Stadsbeheer € 264.148
- g. Mobiliteitsfonds € 17.000
- h. Reserve ISV € 87.000
- i. Wervingsfonds acquisities € 51.000
- j. Evenementenfonds € 129.000
- k. Bestemmingsreserve groot onderhoud verhardingen € 105.000
- l. Vestingvisie € 9.000
- m. Cofinanciering SEC impulsprojecten € 100.000
- n. Reserve innovatie welzijn en zorg € 278.000

OO	Reserve	Toelichting vrijval	Bedrag vrijval
BCC	Egalisatiereserve I&A	Egaliserende functie, geen andere verplichtingen. Met kennis van nu geen tekorten verwacht.	€ 859.009
PD	Reserve Verkiezingen	Op basis van de gemiddelde onttrekking in de afgelopen jaren zou de begrote jaarlijkse storting voldoende moeten zijn en kan het saldo van de reserve geheel vrijvallen. Met dien verstande dat onvoorziene toekomstige zaken die niet vanuit de reserve kunnen worden opgevangen in de exploitatie landen. Indien dan geen andere voordelen in de exploitatie zijn, zal het tekort ten laste van de algemene middelen komen.	€ 379.000
SSC	Reserve productiemiddelen	SG treasury (investering van circa 20.000) is een programma specifiek voor het verwerken van kasstromen/leningen bij FA&T en BPM One (investering van circa 90.000) staat voor Business proces management en is bedoeld voor projectmatig werken. Deze pakketten zijn niet meer noodzakelijk voor de bedrijfsvoering SSC en de geprognosticeerde investeringen kunnen dus vanaf 2019 vrijvallen (iedere 5 jaar).	€ 113.000
SSC	Bedrijfsreserve	Vrijval jaarrekeningresultaat verminderd met inschatting voor WNRA. Jaarrekeningresultaat wordt wel gestort in de bedrijfsreserve en dit deel wordt in 2019 onttrokken. Restant in reserve nodig voor diverse voorziene en onvoorziene aanspraken.	€ 400.000
C3	NHMM Collectiebeheer	Dit is een oude reserve die in het verleden in het leven is geroepen om collecties te presenteren. De budgetten hiervoor zijn tegenwoordig opgenomen in de reguliere bedrijfsvoering van C3 en daarmee wordt de reserve de laatste jaren niet meer aangesproken. Daarom kan deze reserve vrijvallen zonder invloed te hebben op de reguliere bedrijfsvoering.	€ 23.000
SB	Bedrijfsreserve	Vrijval voor dat deel waar ten tijde van het onderzoek incidentele dekking geen harde verplichtingen voor waren. Andere verplichtingen zijn o.a. een voorrangskandidaat en een schadegeval.	€ 264.148
BenO	Mobiliteitsfonds	Vrijval betreft slechts een klein saldo waarvoor geen concrete verplichtingen zijn.	€ 17.000
BenO	ISV	Vrijval betreft slechts een klein saldo waarvoor geen concrete verplichtingen zijn.	€ 87.000

OO	Reserve	Toelichting vrijval	Bedrag vrijval
BenO	Wervingsfonds acquisitie	Voor de actuele toezeggingen aan ondernemingen is de reserve toereikend.	€ 51.000
BenO	Evenementenfonds	Vrijval van het saldo waar geen concrete verplichtingen tegenover staan.	€ 129.000
BenO	Bestemmingsreserve groot onderhoud verhardingen	Bij Kadernota 2014 is besloten om met een eenmalige impuls in 2015/2016 de verhardingen op het door de raad in 2009 besloten niveau te brengen. Hiervoor is de bestemmingsreserve ontwikkeld en zijn de diverse werkzaamheden uitgevoerd. Er is voldaan aan de reden van instelling en het saldo kan vrijvallen.	€ 105.000
BenO	Vestingvisie	Deze reserve (eerst nog een voorziening) is ooit gevoed door een restantbudget instandhouding onroerend cultureel erfgoed bij de vestingvisie (2010). Sinds de instelling is sprake van een tweetal co-financieringsprojecten (€ 3.500 en € 5.500) waarbij zich de initiatiefnemer(s) tot op heden niet hebben gemeld. Aangezien het om relatief kleine bedragen gaat is besloten deze reserve te laten vrijvallen en op het moment dat zich een initiatiefnemer meldt deze bijdragen van € 9.000 alsnog te honoreren en te dekken uit de algemene middelen.	€ 9.000
BenO	Cofinanciering sociaal/economische/culturele impulsprojecten	Vanuit de reserve wordt uitvoering gegeven aan onder andere de Innovatieagenda Cultuur en Creatieve Industrie. Het (overtollig) saldo kan vrijvallen.	€ 100.000
BenO	Reserve innovatie welzijn en zorg	Saldo dat kan vrijvallen na reservering voor de diverse collegebesluiten zoals Subsidie Samen voor Maastricht of Vrouwengezondheidscentrum.	€ 278.000
	TOTAAL		€ 2.814.157

Bijlage 2: Nieuw budgettair kader

KADERBRIEF 2019	2020	2021	2022	2023
saldo Begroting 2019-2022	-15	-58	0	0
Bestaande taakstellingen uit begroting 2019				
Efficiency	-2.900	-4.650	-6.400	-6.400
Oud voor nieuw	-2.600	-2.600		
Subtotaal taakstellingen	-5.500	-7.250	-6.400	-6.400
Autonome ontwikkelingen				
1 Algemene Uitkering	pm	pm	pm	pm
2 Appa	1.300	1.300	1.300	1.300
3 Voormalig personeel	100	100	100	100
4 Toeristenbelasting	550	550	670	670
5 Structurele OZB	200	200	200	200
6 CAO	-pm	-pm	-pm	-pm
7 Garantiebanen	-280	-320	-360	-400
8 Trainees	-300	-300	-300	-300
> dekking	300	300	300	300
9 Wsw verrekening	-110	-100	-90	-85
10 Vitruines reclame	-50	-50	-50	-50
11 Subsidieadviseur/lobby	-83	-83	-83	-83
12 Omgevingswet	-400	pm	pm	pm
13 Areaaluitbreidingen	-270	-332	-332	-332
14 Analooq archief RHCL		-125	-125	-125
15 VRZL	-581	-581	-581	-681
16 Veilig thuis/GGD	-356	-356	-356	-356
17 RUD	-60	-60	-60	-60
18 BsGW	-152	-152	-152	-152
19 Omnibuzz	-136	-192	-258	-330
20 GGD beschermende taken (infectie)	-123	-123	-123	-123
subtotaal autonome ontwikkelingen	-451	-324	-300	-507
Nieuwe ontwikkelingen				
21 Nieuw woonconcepten spec. doelgroepen	-200	pm	pm	pm
22 Fietshandhaving stationsomgeving	-70	-70	-70	-70
23 Onderhoud vestingwerken	-215	-215	-215	-215
24 Einstein telescoop	pm	pm	pm	pm
subtotaal nieuwe ontwikkelingen	-485	-285	-285	-285

Bijstelling bestaande budgetten					
25	Welkomstgeschenk	93	93	153	153
26	Bijdrage ESZL halveren		385	385	385
27	Stroomlijnen cultuursubsidies		76	76	76
28	Bouwaanvragen Brandweer	63	63	63	63
29	Autoloze zondag	65	65	65	65
30	Stroomlijnen subsidie kinderboerderij Wieringenberg	15	15	15	15
31	Werkbudget duurzaamheid	38	38	38	38
subtotaal bestaande budgetten		274	735	795	795
Bijstelling nieuwe budgetten begroting 2019					
32	Burgerparticipatie		150	150	150
33	Organisatieontwikkeling		-500		
34	Euregionale samenwerkingsagenda			150	150
35	Verminderen overlast vrachtverkeer Maastricht-West	25	25	25	25
36	Sparen voor overname Q-park	200	200	200	200
37	preventieve gezondheid inbedden in reguliere zorg	50	50	50	50
38	Smart-city	pm	pm	50	50
39	Verhogen veiligheidsbeleving				100
40	Presentaties depots	3	3	3	3
saldo bijstelling nieuwe budgetten begroting2019		278	-72	628	728
Overig (x € 1.000)					
41	Efficiency realisatie	1.800	2.200	2.500	2.600
42	Nader in te vullen (begroting 2020)	2.000	2.000	2.000	2.000
43	Nader in te vullen incidentele dekking	1.000	2.000		
saldo overig		4.800	6.200	4.500	4.600
Saldo Kaderbrief 2019		-1.099	-1.054	-1.062	-1.069

1. Algemene uitkering Gemeentefonds

De Meicirculaire 2019 die vanuit het Rijk de financiële gevolgen voor de uitkering zal weergeven wordt verwacht in juni. Deze gevolgen kunnen nog betrekking hebben op oudere jaren (2017 en 2018) maar zullen vooral betrekking hebben op 2019 en verder. Wij onderkennen risico's in de ontwikkeling c.q. de hoogte van de algemene uitkering bij de meicirculaire. Wij nemen een PM raming op als opmaat richting de begroting 2020. Onze risicobuffer dient daarbij als achtervang.

2. Appa

De Appa regeling is een voorziening voor de wachtgelden en pensioen van oud politieke ambtsdragers (burgemeesters en wethouders). Deze is te hoog op basis van de laatste actuariële berekeningen van het ABP/Loyalis. De reguliere storting in de voorziening wordt dan ook afgeraamd.

3. Voormalig personeel

Net als de budgetten voor de Appa regeling blijkt ook het budget 'voormalig personeel' verlaagd te kunnen worden.

4. Toeristenbelasting

De hogere opbrengsten zijn aangepast op basis van het rekeningresultaat 2018. Bovendien is er een voorlopige inschatting gemaakt voor de hogere inkomsten van de recreatiewoningen bij de Dousberg. Hiervoor zal de verordening eind 2019 aangepast moeten worden.

5. OZB

Als gevolg van minder bezwaarschriften en minder leegstand en ook door een hogere WOZ waardestijging in Maastricht dan het gemiddelde in Limburg kunnen we een hogere OZB opbrengst inboeken. Met de BsGW worden afspraken gemaakt om te komen tot een voor Maastricht meer specifieke berekening.

6. CAO

Er is nog geen nieuwe CAO voor gemeentebambtenaren. In principe wordt een salarisstijging gedekt uit de stijging van de algemene uitkering. De verwachting is dat de salarissen behoorlijk zullen stijgen. De vraag is of deze stijging helemaal kan worden goed gemaakt met een stijging van de algemene uitkering voor komende jaren. Hiertoe zullen we de onderhandelingen en de meicirculaire moeten afwachten.

7. Garantiebannen

Inmiddels zijn er 5 garantiebannen in de ambtelijke organisatie binnen bestaande middelen ingevuld. Daarmee voldoen we thans aan de Quotumwet. Voor de komende jaren zullen er nog een tiental ingevuld gaan worden. Deze kunnen niet binnen bestaande middelen worden opgevangen. De kosten bedragen ongeveer € 20.000 per baan. Tevens is in deze nieuwe reeks rekening gehouden met de structurele dekking van de bestaande 5 garantiebannen.

8. Trainees

Ook de komende jaren werkt Maastricht in regionaal samenwerkingsverband met trainees die bij verschillende onderdelen werkzaam zijn. Om dit mogelijk te maken wordt een centraal budget hiervoor geraamd vanuit bijdragen vanuit meerdere onderdelen.

9. Wsw verrekening

Dit betreft een technische correctie. Bij de eerdere berekening van de gemeentelijke bijdragen aan de MTB is abusievelijk van een lagere uitkering uit het Participatiefonds uitgegaan. Het betreft een aflopende reeks omdat er steeds minder SW plekken komen vanwege de wettelijke afbouw.

10. Reclame vitrines

De aanbesteding van de vitrinereclame heeft minder opgebracht dan begroot.

11. Subsidieadviseur

Dankzij het binnenhalen van subsidies kan Maastricht meer projecten uitvoeren dan enkel haar eigen begroting kan dragen. De ureninzet ten behoeve van subsidieadvies kan echter veelal niet meer ten laste van binnengehaalde subsidies gebracht worden. Deze kosten zijn eerder ten laste van de bedrijfsreserve 'Bestuurszaken en Externe Betrekkingen' gebracht. Deze is echter nagenoeg uitgeput.

12. Omgevingswet

De kosten voor 2020 worden geraamd op € 1 mln. Een groot gedeelte daarvan is voorzien in de begroting van informatisering en automatisering (digitaal stelsel). De overige kosten worden ten laste van dit budgettair kader gebracht.

13. Areaaluitbreidingen openbare ruimte

Een nieuwe berekening van de uitbreiding van de openbare ruimte (waaronder de Groene Loper en Noorderbrug) heeft plaatsgevonden. Deze blijkt groter dan begroot.

14. Regionaal Historisch Centrum Limburg

Vanwege het feit dat er bij de gemeente Maastricht nog geen digitaal archief (E depot) beschikbaar is, heeft er nog geen substitutie naar het digitale archief plaatsgevonden. Het analoge archief dient derhalve (bij RHCL) uitgebreid te worden. De verhoging van de kosten voor de analoge opslag zal eerst bij begroting 2021 plaatsvinden.

15. Veiligheidsregio ZL

In de begroting 2019 is een bedrag opgenomen voor de noodzakelijke ingrepen bij de brandweer. Nu de verdeling van de bijdragen over de deelnemende gemeenten bekend is, blijkt een eerdere inschatting aan de lage kant. Met deze definitieve aanpassing van de bijdrage aan de VRZL worden ook 2 taakstellingen gerealiseerd. Het betrof een nog resterende taakstelling van € 0,35 mln. en € 0,18 mln. Deze taakstellingen zijn in onze zienswijzen bij de vorige begrotingen ingebracht maar niet door het Algemeen bestuur van de VRZL overgenomen.

16. GGD- veilig thuis

Zie begroting GGD 2020 zoals deze op 28 juni 2018 aan de raad voorligt voor een zienswijze. Hierin is geanticipeerd op toename van de instroom als gevolg van de aanscherping van de meldcode en de wijzigingen in het handelingsprotocol.

17. RUD

Zie raadsvoorstel van 28 mei 2019 inzake de ontwerpbegroting 2020 van de RUD. Deze bijstelling betreft een hogere gemeentelijke bijdrage als gevolg van personele uitbreiding van de RUD.

18. BsGW

Zie raadsvoorstel van 28 mei 2019 inzake de ontwerpbegroting 2020 van de BsGW. Deze bijstelling betreft een hogere gemeentelijke bijdrage als gevolg van de hogere proceskosten, indexering en bijstelling van de post onvoorzien in de begroting van de BsGW.

19. Omnibuzz

Zie raadsvoorstel van 28 mei 2019 inzake de ontwerpbegroting 2020 van de BsGW. Deze bijstelling betreft een hogere gemeentelijke bijdrage als gevolg van een stijging van het aantal klanten, de gemaakte ritten en het aantal ritten met een toeslag. Deels worden er beheers maatregelen getroffen.

20. GGD-beschermende taken

Zie begroting GGD 2020 zoals deze op 28 mei 2018 aan de raad voorligt voor een zienswijze. Deze bijstelling anticipeert op de goedkeuring door uw raad.

21. Nieuwe woonconcepten speciale doelgroepen

Voor de ombouw van singel 9 naar kleinschaligere opvangplekken in de stad, zijn in de transitiefase gedurende een periode van 2 jaar tijdelijke alternatieve woonlocaties nodig. Dit vergt jaarlijks € 200.000 exploitatiebudget. Voor de realisatie van twee woonlocaties in 2020 voor specifieke, zeer moeilijk plaatsbare doelgroepen volgt uiterlijk bij de begroting 2020 een plan van aanpak en nader dekkingsvoorstel.

21. Fietshandhaving Stationsomgeving

In 2018 is de ondergrondse fietsstalling bij het station in Maastricht open gegaan. Deze stalling heeft als doel al het fietsparkeren in het stationsgebied op te vangen zodat de openbare ruimte vrij blijft van geparkeerde fietsen. In de praktijk blijkt dat fietsers toch de neiging hebben hun fiets op het Stationsplein en -straat te parkeren. De ervaringen tot op heden leren dat dit vraagt om een structurele aanpak via het periodiek inzetten van communicatie en handhaving. Om te voorkomen dat dit ten koste gaat van de weesfietsenaanpak of andere handhavingsprioriteiten wordt structureel budget toegevoegd voor de beoogde aanpak.

23. Onderhoud vestingwerken

Gezien ook de recente ontwikkelingen bij de vestingwerken (zie uitvoeringsbeeld) en de eerste bevindingen van het lopende traject van 3D-inmeting van de (ondergrondse) vestingwerken wordt per 2020 de nu voor onderhoud vestingwerken beschikbare €246.000 per jaar opgehoogd naar € 460.000

per jaar. Additionele investeringen ten behoeve van restauratie van de vestingwerken worden nader verkend en in het kader van het MJIP integraal gewogen.

24. Einstein telescoop

De Einstein Telescope is straks in staat om zwaartekrachtgolven te meten en de wetenschap meer inzicht te verschaffen in het heelal. De Einstein Telescope wordt een verbeterde versie van de huidige 3 die er zijn, veel langer en ondergronds, en kan straks veel nauwkeuriger en verder terug in de tijd kijken. Willen we de Einsteintelecoop als belangrijk gemeenschappelijk project in onze regio laten landen dan vraagt dit een diepgaande impactanalyse en een financiële bijdragen van de verschillende overheden. Wij nemen hiertoe een PM op.

25. Welkomstgeschenk

In de begroting staat een bedrag van 173.000 voor het welkomstpakket. Door dit terug te brengen tot de babywikkeldoek met felicitatiekaart is een besparing oplopend tot 153.000 mogelijk. Het oplopend karakter is een gevolg van tijdelijk doorlopende salarislasten (frictie).

26. Verlagen bijdrage ESZL

Conform interne afspraken binnen ESZL wordt de bijdrage van deelnemende gemeenten aan ESZL vanaf 2021 verlaagd naar € 3 per inwoner. Er wordt naar gestreefd om in synergie met de provincie wel hetzelfde investeringsbedrag voor Zuid-Limburg te blijven binnenhalen. Economische samenwerking tussen de verschillende gemeentes en met de triple helixpartners blijft immers belangrijk en noodzakelijk.

27. Stroomlijnen cultuursubsidies

Na de gemeentelijke cultuursubsidies tegen het licht gehouden te hebben, zijn wij van mening dat enkele structurele subsidies stopgezet kunnen worden met ingang van 2021. Subsidies aan de Bachvereniging, de stichting grafische ateliers Maastricht, een serie jazz concerten en RTVM voor het programma K.I.M. zijn ons inziens verantwoord stop te zetten zonder dat het Maastrichtse culturaanbod in de breedte geraakt wordt.

28. Bouwaanvragen brandweer

Daar waar sommige gemeenten de totale bouwbesluittoets brandveiligheid uitbesteden aan de BRWZL, heeft Maastricht er voor gekozen per casus gericht advies te vragen. Jaarlijks wordt hiervoor een dienstverleningsovereenkomst opgesteld. De gemeente Maastricht wil hiervoor vanaf 2020 nieuwe afspraken maken met BRWZL en de wettelijke verplichte advisering opnemen in de algemene bijdrage. Conform de andere gemeenten.

29. Autoloze zondag

Gezien alle extra inspanningen die wij als stad verrichten aangaande duurzaamheid en mobiliteit (o.a. klimaatbegroting) en de communicatie hieromtrent, gecombineerd met het feit dat het Parcours inmiddels structureel zo goed als autoloos is, zijn wij van mening dat de beschikbare middelen voor een autoloze zondag kunnen komen te vervallen.

30. Stroomlijnen subsidie kinderboerderij Wieringenberg

Door de doorontwikkeling van kinderboerderijen is subsidiering vanuit 'groen' niet meer aan de orde. Deze stichting ontvangt voortaan middelen gebaseerd op haar rol in c.q. bijdrage aan inclusiviteit en sociale cohesie.

31. Werkbudget duurzaamheid

Dit werkbudget kan vervallen gezien de substantiële impuls die we met het vaststellen van de klimaatbegroting gaan geven aan de inzet op duurzaamheid in Maastricht.

32. Aanpak burgerparticipatie

Momenteel wordt gewerkt aan een plan van aanpak burgerparticipatie, inclusief het instrument van de burgerbegroting. Oplevering hiervan staat gepland voor het derde kwartaal van dit jaar. Uit dit plan van aanpak moet duidelijk worden welke inzet de komende jaren nodig is om deze andere manier van werken te ontwikkelen en te verankeren. Dit is momenteel nog niet duidelijk, en daarom is het vanaf het jaar 2021 als PM opgenomen.

33. Organisatieontwikkeling

Aangezien het op te stellen plan van aanpak voor de organisatieontwikkeling meer tijd vraagt dan initieel voorzien, wordt het budget voor de uitvoering ervan in de tijd naar achteren geschoven.

34. Euregionale samenwerkingsagenda

Momenteel wordt, conform begroting 2019, gewerkt aan een gezamenlijke Euregionale agenda. Na vaststelling hiervan zal gewerkt worden aan de uitvoering ervan. Gaandeweg de uitvoering zal duidelijk worden welke inzet de komende jaren nodig is. Dit is momenteel nog niet duidelijk, en daarom is vanaf het vanaf 2022 als PM opgenomen.

35. Verminderen overlast door vrachtverkeer Maastricht-West

De afgesproken monitoring van de verkeersbewegingen en het overleg met de Belgische buurgemeenten lopen, net als het overleg met de bewoners van de Tongerseweg. Zowel de monitoring als het overleg vragen geen structurele middelen, deze kunnen derhalve vrijvallen. Als uit het overleg met de Belgische buurgemeenten blijkt dat aanvullende middelen nodig zouden zijn, komen wij hiermee terug naar de gemeenteraad.

36. Sparen voor overname Q-park

Gezien de druk die er op de gemeentelijke investeringsmiddelen staat hebben wij besloten de beoogde spaarvariant voor overname van Q-park garages vooralsnog op nihil te zetten en eerst concrete ontwikkelingen af te wachten.

37. Preventieve gezondheid inbedden in reguliere inzet

De verwachting is dat mede dankzij de extra inzet op gezonde stad vanuit de begroting 2019 het intensiveren van de samenwerking met kennisinstellingen vanuit reguliere inzet kan plaatsvinden. Het separaat opgenomen bedrag kan daarmee komen te vervallen.

38. Smart-city

In het najaar is gepland dat een visie over smart city aan de gemeenteraad ter bespreking wordt voorgelegd. Er is een werkbudget nodig voor projectleiding/externe begeleiding. Deels wordt voorbereiding en begeleiding na verloop van tijd ingebed en gedekt binnen de huidige organisatie c.q. de hiermee samenhangende projecten, waardoor een deel van het geraamde werkbudget kan vrijvallen.

39. Verhogen veiligheidsbeleving

Maastricht is de afgelopen jaren een stuk veiliger geworden, maar de beleving blijft daarbij achter. Anders gezegd: mensen voelen zich niet altijd veiliger. Dit is nader onderzocht waarbij de uitkomst van het onderzoek is dat een geïntegreerde aanpak van communicatie met verschillende inhoudelijke disciplines op het gebied van sociaal- ruimtelijk- en veiligheidsbeleid wenselijk is. Een complexe, integrale, opgavegerichte aanpak die een incidentele investering vergt, maar op den duur ook kan en moet indalen in de reguliere bedrijfsvoering. Vandaar dat wij van mening zijn dat de beschikbare budgetten vanaf 2023 kunnen vrijvallen.

40. Presentatie depots

Dit betreft een technische correctie op de post uit begroting 2019.

41. Efficiency

In de programmabegroting 2019 is onderzoek opgenomen naar vermindering apparaatskosten en meer kostendekkende tarieven voor externe dienstverlening van Maastricht aan andere organisaties. Als richtinggevende bedragen voor het totale dekkingsplan zijn voor apparaatskosten en kostendekkende tarieven respectievelijk € 5,4 mln. structureel en € 1 mln. structureel genoemd. Totaal € 6,4 mln. dus.

Binnen bovenstaande zoekgebieden zijn ruim 40 onderwerpen opgepakt als onderzoeksthema. Een groot deel daarvan is inmiddels afgerond. Naast deze zoekgebieden is aanvullend via de actie "reëel begroten" getoetst of ramingen opgenomen in de gemeentelijke begroting nog in relatie staan tot de actuele kosten. Op basis van de afgeronde onderzoeken en de actie reëel begroten kan de in het

budgettair kader meerjarenprognose als dekking voor vermindering apparaatskosten en meer kostendekkende tarieven worden afgegeven.

42. Nader in te vullen

Deze nader in te vullen post is een taakstelling om nog dekking te vinden voor een structurele post van € 2 mln. Hiervoor zullen wij voorstellen bij begroting 2020 aandragen.

43. Nader in te vullen incidentele dekking

Deze nader in te vullen post is een taakstelling om nog dekking te vinden voor een incidentele post van € 1 mln. in 2020 en € 2 mln. in 2021. Hiervoor zullen wij voorstellen bij begroting 2020 aandragen.

Bijlage 3: Meerjareninvesteringsplan (MJIP)

Op de volgende pagina volgt het totaaloverzicht aan onrendabele investeringen voor de komende jaren tot en met 2030. De nieuwe investeringen ten opzichte van begroting 2019 zijn gekleurd. De kleur correspondeert met het programma van de begroting zoals deze in de kaderbrief toegelicht zijn. Bij de nieuwe investeringen zijn ook de pm-posten opgenomen uit de begroting 2019. Onder het overzicht worden de nieuwe gereserveerde investeringsbedragen voor 2020 en verder toegelicht. Het merendeel van de investeringen wordt ook genoemd in het Coalitieakkoord. De jaarschijven 2018 en 2019 zijn reeds in begroting 2019 gereserveerd en toegelicht.

Voor de leesbaarheid hebben we een knip gemaakt en aangegeven welke investeringsbedragen voor de periode daarna (2024-2030) zijn gereserveerd. In de twee laatste kolommen ziet u per investering vervolgens de totaalbedragen voor de periode 2018-2030 met een opsplitsing tussen de reeds besloten investeringskredieten (totaal bestaand) en de in deze Kaderbrief voorgestelde reserveringen.

Onder de tabel geven wij vervolgens het effect van de onrendabele reserveringen op onze gemeentelijke exploitatie. Daarbij ziet u dat het effect van de investeringen uiteindelijk voor de exploitatie (uitgaande van een rentepercentage van 0,5%) in 2030 € 1,5 mln. bedraagt. De technische uitwerking voorziet erin dat vervolgens ook de jaarlijkse IBOR investeringen worden opgenomen in het MJIP. Ook deze opname heeft een budgettair effect (namelijk oplopend tot € 1,125 mln. in 2030). Tot slot geven wij een indicatie op welke wijze we deze consequenties opvangen en wel door vrijval van het huidige onderhoudsbudget IBOR. Op de laatste regel is het overschot / tekort per jaar voor de exploitatie inzichtelijk gemaakt. Dit zijn vooralsnog inschattingen: de precieze uitwerking volgt in de begroting 2020.

NR	Investerings 2018-2030 (x € 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	///	2024-2030	TOTAAL BESTAAND	TOTAAL NIEUW
	Groen, natuur en landschap	213	213	213	213	213	213	///	1.491	2.769	-
1	Vergroening openbare ruimte		300	287	287	287	287	///	2.009	300	3.157
2	Hoogwaterveiligheid			pm	pm	pm	pm	///	pm		
	Milieuzone		5.000					///		5.000	-
3	Uitvoeren Energietransitieplan (brede duurzaamheidsagenda)		600	125	125	125	125	///		600	500
4	Restwarmte					pm	pm	///			-
	Mobiliteit (reguliere mob. Programma)	590	590	590	590	590	590	///	4.130	7.670	-
	Verkeersmaatr/reconstr. Tongerseweg	2.500						///		2.500	-
	Stationsomgeving	1.000						///		1.000	-
5	Kwalitatieve impuls Stationsstraat / autoluwler maken Wyck		1.000	1.000	3.000	1.000		///		1.000	5.000
6	Continuieren Maastricht Bereikbaar		2.000	1.000	1.000	1.000	pm	///		2.000	3.000
	Lange afstand bussen		300					///		300	-
7	Fietsenstallingen & P&R				500	3.000	1.500	///			5.000
8	Verminderen overlast door vrachtverkeer Maastricht-West			pm	pm	pm		///			-
9	Optimale toegankelijkheid van gebouwen		200	400	400	400	400	///	200	200	1.800
10	Einsteintelecoop	pm	pm	pm	pm	pm		///		-	-
11	Onderwijshuisvesting	3.100	3.050	5.050	4.000	12.000	30.000	///	49.998	9.200	97.998
	Achternvang Noorderbrug	2.300	2.300					///		4.600	-
	Achternvang Belvedere			2.300	2.300	2.300	2.300	///	16.100	25.300	-
	Bankastraat	170						///		170	-
	Sportaccommodaties	454	454	454	454			///		1.816	-
12	Tweede tranche Binnensport			1.000	1.000	4.000	4.000	///	5.000		15.000
13	Derde tranche Buitensport			pm	pm	pm	pm	///	pm		-
	Upgrade Sportpark Jekerdal	530						///		530	-
14	Sportvoorziening de Heeg			500	4.000	500		///			5.000
	Theater	900						///		900	-
15	Verhuizing Kumulus naar CC		1.350	500	500			///		2.350	-
	Timmerfabriek: volwaardige Popzaal	500						///		500	-
16	Behoud van thuisbasis Philharmonie Zuid			500	500			///			1.000
17	Middenzaal			500	500	3.000	3.000	///	500		7.500
18	Collecties depots			100	100			///			200
19	NHMM in ENCI groeve				pm	pm	pm	///			-
	Brightlands MHC	1.750	75	675				///		2.500	-
20	Ontwikkeling De Heeg		300	500	1.500	500		///		300	2.500
21	Herbestemming ENCI gebied		300	pm	pm	pm	pm	///		300	-
22	Gebiedsontwikkeling Stadionplein (investering)			pm	pm			///		-	-
	Voorterrein Lumiere		150					///		150	-
	Tapijn	1.000	1.000					///		2.000	-
	Gem. aandeel Stedelijke Ontwikkeling		640	640	640	640	640	///	4.480	7.680	-
	Fietsbrug Stuw Borgharen	640						///		640	-
23	Vestingwerken (excl. Calamiteitenfonds 5 köp)				750	750	750	///	5.250		7.500
	Totaal investeringen (* € 1.000)	15.647	19.822	16.334	22.359	30.305	43.805	///	89.158	82.275	155.155
	Effect op exploitatie (* € 1.000), rente 0,5%		2019	2020	2021	2022	2023	///	2030		
	Bovenstaande investeringsprogramma A		-178	-232	-441	653	-8	///	-1.503		
	IBOR opnemen in het investeringsprogramma B		-	-	-113	-225	-338	///	-1.125		
	IBOR opnemen in het investeringsprogramma A+B		-178	-232	-553	428	-345	///	-2.628		
	Dekking uit vrijval reguliere exploitatie wegen C			2.500	2.500	2.500	2.500	///	2.500		
	Overschot (+) of tekort (-) A+B+C			2.268	1.947	2.928	2.155	///	-128		

GROEN EN MILIEU

1. Vergroening openbare ruimte (€ 3,157 mln.)

De besluitvorming rond het Groenplan zal begin 2020 - na afronding van de omgevingsvisie-plaatsvinden. Dit zal samen met de Leidraad Groen, het kader vormen voor het projectgewijs diverse

scenario's uitwerken voor méér groen in de fysieke leefomgeving. Dit zorgt voor een kwaliteitsimpuls voor de cultuur-historische identiteit van Maastricht en meer ontmoeting in de openbare ruimte, waaronder ook de gemeentelijke ambitie voor het stimuleren van sporten, bewegen en recreëren valt. Verder zorgt het behoud en uitbreiden van groen ook voor een gevarieerde soortenrijkdom, betere bescherming tegen effecten van de klimaatverandering, zoals hittestress, schonen lucht en de waterproblematiek, en een robuuste bomenstructuur. De structureel in het MJIP beschikbare middelen voor vergroening zijn ontoereikend hiervoor en worden derhalve structureel opgehoogd met € 287.000. De concrete invulling van de jaarschijven zal in de reguliere P&C cyclus in het programmaplan van de begroting opgenomen worden.

2. Hoogwaterveiligheid (pm)

Naast de regionale wateropgave heeft Maastricht ook een (inter)nationale opgave, dit heeft betrekking op de Maas. In samenspraak met de gemeente Eijsden-Margraten, Provincie Limburg en het Waterschap Limburg worden de kansrijke oplossingen onderzocht, dit om Eijsden-Margraten en Maastricht te beschermen tegen overstromingen bij mogelijk hogere afvoeren in de Maas. Voor de diverse oplossingen zijn grote investeringen benodigd om richting 2050 de noodzakelijke bescherming te hebben gerealiseerd. Grote bijdragen zijn daarbij benodigd van de medeoverheden: Rijk, Provincie en Waterschap. Binnen het MIRT overleg met het Rijk en de Provincie vindt hierover continue afstemming plaats. Omdat dit proces op dit moment nog niet nader te concretiseren is, handhaven we de PM post uit de begroting 2019.

3. Uitvoeren Energietransitieplan (duurzaamheidsagenda) (€ 0,5 mln.)

Vanuit de klimaatbegroting is bij begroting voor 2019 vanuit de actielijn gebiedsontwikkeling reeds een bedrag beschikbaar gesteld voor alle voorbereidende werkzaamheden en onderzoeken voor de uitbreiding van het binnenstedelijk warmtenet en voor gefaseerde vervanging van het gemeentelijk wagenpark. Voor de overige investeringen stellen wij in 2020 € 500.000 beschikbaar conform klimaatbegroting.

4. Restwarmte (€ 2,5 mln. aandelenkapitaal + pm)

In het kader van de energietransitie is landelijk besloten dat de gebouwde omgeving in Nederland per 2050 aardgasvrij verwarmd moet worden. Ontwikkeling van een robuust warmtenet voor onze stad is één van de mogelijkheden om hier invulling aan te geven. Voor veel huishoudens en andere afnemers in Maastricht is dit de goedkoopste optie. Om echter voldoende warmtecapaciteit te kunnen bieden is uitbreiding van de bestaande Maastrichtse Warmtenetwerken en/of aansluiten op Het Groene Net (restwarmte van het Chemelot-terrein) nodig. We zijn momenteel in nauw overleg met alle betrokken partijen om te onderzoeken of een haalbare businesscase gemaakt kan worden. Dit najaar wordt besloten wat de capaciteit wordt van de warmtetransportbuis die in 2020 wordt aangelegd van Chemelot naar Maastricht Aachen Airport. Indien ook Maastricht (en Meerssen) op Het Groene Net (HGN) aangesloten wordt, betekent dit dat de capaciteit van de buis die gelegd wordt fors hoger moet zijn. Daarom zal naar verwachting ook al dit najaar van Maastricht bestuurlijk en financieel commitment gevraagd worden. Maastricht reserveert in deze kaderbrief alvast de benodigde middelen (€2,5 mln. voor participatie/aandelen) om, in navolging van gemeenten die al zijn aangesloten op Het Groene Net, haar gemeentelijke inleg te kunnen financieren indien blijkt dat de businesscase haalbaar is en er voldoende cofinanciering van andere partijen komt. Deze financiering verloopt via het taakveld Treasury aangezien we over dit bedrag niet hoeven af te schrijven en dus niet via het meerjaren-

investeringsplan (MJIP). Alvorens te besluiten om te participeren en deel te nemen in HGN zal uw raad in de gelegenheid worden gesteld wensen of bedenkingen te uiten.

Voor het mogelijk uitbreiden van de bestaande Maastrichtse warmtenetwerken ter overbrugging van de periode tot eventuele aansluiting op het Groene Net handhaven we de post PM uit de begroting 2019.

MOBILITEIT

5. Kwalitatieve impuls Stationsstraat/autoluwer Wyck (€ 5 mln.)

Besluitvorming over de in begroting 2019 gereserveerde middelen ten behoeve van de quick-wins in de stationsomgeving (inclusief internationaal busstation) heeft inmiddels plaatsgevonden door de gemeenteraad. Een voorstel voor de volledige en definitieve herinrichting van de stationsomgeving en verkeerscirculatie is in voorbereiding. De laatste jaren breidt het kernwinkelgebied van Maastricht zich immers uit naar de oostelijke Maasoever in Wyck. De Stationsstraat en omgeving dient daarbij aangepast te worden aan deze nieuwe dynamiek. Op basis van onder meer het ambitiesdocument 'Stad en spoor' bepalen we de scope voor een verdere kwalitatieve impuls in de Stationsstraat en het autoluwer maken van Wyck. Pas na 2019 zal een concreet voorstel voor de volledige en definitieve herinrichting van de stationsomgeving en verkeerscirculatie aan de raad voorgelegd worden. Hiervoor reserveren wij een bedrag van € 5 mln.

6. Continueren Maastricht Bereikbaar (€ 3 mln.)

Besluitvorming over de in begroting 2019 gereserveerde middelen ten behoeve van de continuering in 2019 door de gemeenteraad heeft inmiddels plaatsgevonden. Voor de jaren na 2019 volgt eind 2019 een meerjarenprogramma dat aan de raad en partners ter besluitvorming zal worden voorgelegd. Wij nemen hiertoe een bedrag van € 3 mln. op (€ 1 mln. per jaar voor de periode van 2020 t/m 2022).

7. P&R voorzieningen en fietsenstallingen (€ 5 mln.)

Voor de verbetering van de bereikbaarheid, wordt nadrukkelijker gestuurd op het zogeheten STOP-principe: Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Personenwagens. Om invulling aan deze prioritering te geven is een uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen op P&R-voorzieningen aan de randen van de stad benodigd. Tevens willen we het aantal fietsenstallingen in het centrum uitbreiden als onderdeel van de ambitie om het gebruik van de fiets te stimuleren. In 2019 worden de benodigde onderzoeken hiervoor opgestart met besluitvorming hierover begin 2020. Voor dit alles reserveren wij € 5 mln.

8. Verminderen overlast door vrachtverkeer Maastricht-West (pm)

Met name op de Tongerseweg wordt veel overlast van (vracht)verkeer ondervonden. Een eerdere uitwerking voor een grondige renovatie in 2017 kreeg geen meerderheid in de gemeenteraad. De in de begroting 2018 voor deze renovatie gereserveerde middelen blijven wij reserveren voor dit doel. Begin 2019 is gestart met het monitoren van de verkeersbewegingen in Maastricht-West en is het overleg gestart met de Belgische buurgemeenten over de verkeersstromen en mogelijke maatregelen

in het totale verkeerssysteem op basis van deze gegevens. Dit zal eind 2019 leiden tot een concreet voorstel over maatregelen op de Tongerseweg en in Maastricht-West.

ONDERWIJS EN MAATSCHAPPIJ

9. Optimale toegankelijkheid van publiek toegankelijke gebouwen (€ 1,8 mln.)

Voor de opgave vanuit sociale inclusie (Maastricht voor iedereen) wordt in 2019 een plan van aanpak opgesteld. Dit betreft uitsluitend publiektoegankelijke delen van de gemeentelijke gebouwen. Als onderdeel van die aanpak wordt de toegankelijkheid van gemeentelijke gebouwen gescreend en wordt gekeken welke investeringen noodzakelijk zijn. Voor de quickwins op dit vlak wordt in 2019 na de screening een realisatieplan opgesteld. Dit plan wordt vanaf het najaar 2019 (Q3) gefaseerd uitgevoerd. Ter bepaling van de benodigde / wenselijke maatregelen is een screeningsinstrument ontwikkeld samen met de Stichting Samen Onbeperkt / Werkgroep Toegankelijkheid Maastricht. Uitvoering zal altijd in overleg met huurder / gebruiker van de betreffende gebouwen gebeuren. Naast de reeds gereserveerde € 200.000 voor quickwins reserveren wij aanvullend nog € 1,8 mln. voor de uitvoer van het gehele plan van aanpak.

10. Einsteintelecoop (pm)

Zie toelichting in budgettair kader.

11. Onderwijs (€ 98 mln.)

De gemeente heeft een wettelijke taak in het voorzien in huisvesting voor Primair, Voortgezet en Speciaal Onderwijs (PO-VO-SO). De verordening voorziening onderwijshuisvesting bepaalt hierbij hoe de verantwoordelijkheidsverdeling tussen school en gemeente is. De ouderdom van onze schoollocaties (gemiddeld 40 jaar) en de reeds jaren teruglopende leerlingenaantallen zorgen er voor dat de gemeente aanzienlijk zal moeten investeren de komende jaren in renovatie en (vervangende) nieuwbouw bij (fuserende) scholen zowel in het primair als het voortgezet als het speciaal onderwijs. Voor zowel het primair als het voortgezet onderwijs is een integraal huisvestingsplan (IHP) in voorbereiding. In het primair onderwijs is dit een actualisatie van het IHP uit 2015. Bij het voortgezet onderwijs is in 2018 het Masterplan vastgesteld. Hierin is het streven vastgelegd om te komen tot 3 brede schoolinstellingen. Het Masterplan wordt momenteel verder uitgewerkt tot een Integraal Huisvestingsplan. Ook wordt met het Middelbaar beroepsonderwijs onderzocht om te komen tot samenwerking in de bovenbouw en de inrichting van beroepscolleges. Voor het (voortgezet) speciaal onderwijs is er regionaal een bestuurlijk platform ingericht dat een voorstel voor regionale spreiding (concentratie) van speciale onderwijsvoorzieningen en voor meer inclusief onderwijs in de reguliere setting zal uitwerken.

Hoewel de concrete investeringsvraagstukken nog nader uitgewerkt zullen worden, is wel al duidelijk vanuit de eerste berekeningen dat ze een substantiële investering vergen. Hiertoe reserveren wij € 98 mln. voor de periode tot en met 2030. Met de vaststelling van de individuele IHP's wordt de allocatie van middelen nader geconcretiseerd. Concrete besluitvorming over de votering van de middelen zal op locatieniveau plaatsvinden.

SPORT EN CULTUUR

12. Tweede tranche Binnensport (€ 15 mln.)

Begin 2020 ligt naar verwachting de tweede tranche binnensportaccommodaties ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad. Hierin streven we naar een optimalisatie van de bezetting van de binnensportaccommodaties zowel overdag als s 'avonds. Vanwege de wettelijke plicht ten gevolge van het faciliteren van beweegonderwijs zijn ook de kosten van de binnensportaccommodaties voor een groot deel (onderwijs gerelateerd) verplicht. Een eerste berekening laat zien dat dit circa € 15 mln. betreft. Dit bedrag reserveren wij voor de tweede tranche binnensport. Voor de meerkosten ten gevolge van 'meercapaciteit' ten behoeve van verenigingen nemen wij een PM op.

13. Derde tranche Buitensport (pm)

Op dit moment vinden bespreking plaats over een derde/laatste tranche buitensportaccommodaties. Dit betreft de voetbalverenigingen in Maastricht West. Uitgangspunt hierbij is een concentratie van de locaties, zodat vitale, levensvatbare verenigingen ontstaan net zoals bij tranche een en twee. Pas op het moment dat de verenigingen het eens zijn over ontwikkelrichting en locaties kan een voorstel aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Hiertoe nemen wij een PM op.

14. Sportvoorziening de Heeg (€ 5 mln.)

Op basis van de gebiedsontwikkelingen in De Heeg, de onderwijsontwikkelingen (PO en VO) en de tweede tranche binnensport zal in 2019, zoals vooralsnog in de planning ligt, een keuze worden gemaakt over de toekomst van sporthal De Heeg. Bij begroting 2018 zijn hiervoor door de gemeenteraad middelen opgenomen in een reserve ter hoogte van € 2,2 mln. Dit zal niet voldoende zijn voor de bouw van een nieuwe sporthal indien deze keuze wordt gemaakt. Vandaar dat we € 5 mln. aanvullend reserveren.

15. Verhuizing Kumulus naar CC (€ 1 mln.)

Conform raadsbesluit d.d. 28 mei 2019 is de reservering in het MJIP voor de verbouwing van Centre Ceramique met € 1 mln. opgehoogd en met hetzelfde besluit gevoteerd.

16. Behoud van thuisbasis Philharmonie Zuid (€ 1 mln.)

De Philharmonie Zuid (PZN) oefent in Maastricht in het Theater aan het Vrijthof. Zij hebben de wens uitgesproken voor een eigen zelfstandige repetitieruimte met aanverwante voorzieningen zoals kantoren, kleedkamers en opslag. Op dit moment wordt een aantal leegkomende gebouwen verkend, met name de Don Boscokerk in het Heugemerveld, die qua volume en akoestiek voldoen aan de eisen van PZN en waarin mogelijk een combinatie kan worden gemaakt met een buurt ontmoetingsfunctie. Door de verplaatsing van de repetities van PZN worden bovendien de ondernemingsmogelijkheden en het publieksbereik van het theater vergroot, doordat de grote zaal volledig beschikbaar komt voor publieksgerichte en ook meer commerciële activiteiten. Wij verwachten eind 2019 een verdere concretisering gereed te hebben waarmee een bedrag van circa € 1 mln. gemoeid zal zijn. Dit bedrag reserveren wij in het MJIP.

17. Middenzaal (€ 7,5 mln.)

We hebben de ambitie voor het realiseren van een Vlakke Vloer zaal in Theater aan het Vrijthof met een stoelcapaciteit van 300 a 400 en een passend speeloppervlakte voor zowel amateurgezelschappen als kleinschalig toneel . Teneinde Grote Zaal vrij te maken voor producties met een breed publieksbereik en commerciële activiteiten en afscheid te kunnen nemen van de (voor de bedrijfsvoering) dure en (qua stoelcapaciteit en technische mogelijkheden) te beperkte kleine zaal in de Ainsl. Een nadere verkenning van de mogelijkheden en (financiële) gevolgen is nog nodig. Vooruitlopend hierop reserveren wij reeds een bedrag van €7,5 mln.

18. Collecties depots (€ 0,2 mln.)

Naar het voorbeeld van de Sphinx-galerij willen we meer werk maken van het tonen van de collecties uit de depots in bestaande gebouwen. Op die manier kan Maastricht het rijke verleden, tradities en volkscultuur tonen die eigen zijn in de stad aan een breed publiek. Hiervoor reserveren we € 200.000.

19. NHMM in ENCI groeve (pm)

Voor de ENCI groeve wordt gewerkt aan een ambitieuze herbestemming die toerisme, cultuur, natuur en industrie verenigt. Omdat het ENCI-gebied ook de vindplaats is van enkele van de meest gekende stukken uit de collectie van het NHMM streven we naar een koppeling tussen het NHMM en dit gebied. Dit kan door het ontwikkelen van een verbeterde educatieve presentatie en een aangepaste presentatie van (een deel van) de collectie van het NHMM op de ENCI-site. De planning hiervoor is afhankelijk van de nog te maken keuzes en planning inzake de transformatie van het ENCI gebied. Derhalve handhaven we de PM post uit de begroting 2019.

STEDELIJKE ONTWIKKELING

20. Ontwikkeling De Heeg (€ 2,5 mln.)

Het centrum van De Heeg bevindt zich al enkele jaren in een neerwaartse spiraal. Vrijwel alle winkels zijn gesloten, alleen de Jumbo supermarkt en enkele kleinere voorzieningen zijn overgebleven. Een integrale aanpak is dringend noodzakelijk. De totale ontwikkeling van het centrum bestaat uit verschillende onderdelen die elk hun eigen dynamiek en planning kennen, zoals bijvoorbeeld de realisatie van het IKC De Heeg, aanpassing van het winkelcentrum door de eigenaar en de toekomst van de sporthal.

Een kwaliteitsimpuls in de inrichting van het gebied (groen, verharding, verkeerscirculatie, en parkeren) zal tezamen met investeringen van de eigenaar van het winkelcentrum en investeringen in sport en onderwijs benodigd zijn om dit centrum leefbaar te houden. Najaar 2019 verwachten wij een nadere inhoudelijke concretisering van de plannen. Wij reserveren € 2,5 mln. voor deze ontwikkeling boven de bij begroting 219 reeds gereserveerde € 0,3 mln.

21. Herbestemming ENCI gebied (pm)

Voor het ENCI gebied wordt gewerkt aan een ambitieuze herbestemming die toerisme, cultuur, natuur en industrie verenigt. Op die manier wordt een uniek en verrassend stukje Maastricht gecreëerd. In 2018 is gebleken dat het Plan van Transformatie (opgave SOME) de nodige dilemma's kent. Momenteel worden enkele scenario's uitgewerkt, waarvan de verwachting is dat deze geen sluitende businesscase zullen hebben. Om de groeve blijvend te kunnen openstellen en onderhouden (door Natuurmonumenten) als een uniek stukje hoogwaardige natuurgebied, is een bijdrage benodigd. Daarom zal voor de realisatie van het te kiezen voorkeursscenario een bijdrage verwacht worden van de Founding Fathers (ENCI, Provincie en Gemeente). Bij begroting 2019 is voor de eerste onderzoeken en aanloopkosten hiertoe reeds € 300.000 opgenomen. De gemeentelijke bijdrage zal afhankelijk van het te kiezen scenario hoger zijn. Derhalve handhaven we voor 2020 de PM post uit de begroting 2019 en zal nadere duiding van de verwachte kosten, onderdeel worden van de besluitvorming over het te kiezen scenario.

22. Gebiedsontwikkeling Stadionplein (pm)

Aangaande de leefbaarheid op en rond het stadionplein spelen diverse thema's zoals parkeerdruk, gevoelens van sociale onveiligheid en de beheers- en onderhoudstoestand. Uit een eerste probleemverkenning is gebleken dat beperkte maatregelen geen soelaas bieden. Bekeken wordt of een bredere aanpak mogelijk is waarbij er synergie bereikt kan worden door verbinding te zoeken met eerdere afspraken vanuit de A2 ontwikkeling en het plan "De energieleverende Groene Loper". Hiertoe nemen wij vooralsnog een PM op.

23. Vestingwerken (€ 7,5 mln.)

In de begroting 2019 zijn middelen beschikbaar gesteld voor een dekkend onderzoek uitgevoerd middels 3D inmeting van het gehele 11 km tellende ondergrondse gangenstelsel. Dit wordt inmiddels uitgevoerd en levert samen met een verdieping op de bovengrondse onderhoudstoestand de onderbouwing van een herstel- en investeringsplan Dit zal in najaar 2019 aan de Raad worden voorgelegd. Dit plan zal de vanuit veiligheidsoverweging benodigde herstelstelwerkzaamheden omvatten. Tevens zullen de mogelijkheden voor cofinanciering in beeld gebracht worden. De verwachte omvang van de werkzaamheden bedraagt € 7,5 mln. Dit bedrag reserveren we in het MJIP.

Bijlage 4: Uitvoeringsbeeld 2019

1	Niet doorbelasten subsidieadviseur	84 N	Het was de verwachting dat de personeelskosten van de subsidieadviseur ten laste van de te ontvangen projectsubsidies kon worden terugverdiend. Maar deze kosten zijn niet subsidiabel
2	APPA + voormalig personeel	1.400 V	Evenals voorgaande jaren wordt voor 2019 een substantiële onder uitputting verwacht.
3	Belastingen	400 V	Voor 2019 wordt een hogere opbrengst OZB die overigens ook leidt tot een extra korting op de Algemene Uitkering
4	Bouwleges	200 V	Het betreft het netto resultaat door een aantal grote vergunningaanvragen.
5	Veiligheidsregio rekening 2018	115 V	De Veiligheidsregio Zuid-Limburg heeft het jaar 2018 afgesloten met een positief resultaat van €1,053 mln. Dit resultaat wordt deels uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten.
6	Garantiebanen	218 N	Het betreft de kosten van 5 garantiebanen waarvoor gemeente breed nog geen dekking is gevonden.
7	Dividend	273 V	Er is een voordeel op het dividend BNG van € 423.000,- en een nadeel op het dividend Essent/Enexis van € 150.000,-
8	Risicobuffer/ onvoorzien	253 V	Het restant van de risicobuffer/onvoorzien per 1-5-2019 incl. kosten herstel walmuur ad € 1,7 mln.
9	Stelpost GR/Brandweer	350 N	Het niet invullen van de taakstelling, vanaf 2020 meegenomen in het budgettair kader.
10	Stelpost indexering/AU	2.598 N	In de afgelopen jaren hebben we kosten geïndexeerd, maar werden we hiervoor onvoldoende gecompenseerd door de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Hiervoor is een stelpost opgenomen, welke we in 2019 niet goedmaken.
11	Rekening 2018 SSC-ZL	120 V	Betreft het aandeel van Maastricht van het resultaat in de concept jaarrekening 2018 SSZ ZL.
12	Lidmaatschappen bibliotheek	70 N	Het aantal lidmaatschappen is het laatste jaar gestegen. Echter de tendens is dat steeds vaker wordt gekozen voor een basisabonnement, waarbij per uitlening wordt betaald. De inkomsten komen hiermee onder druk te staan.

13	Cursusopbrengsten Kumulus	100 N	Het tekort op basis van de prognose voor het cursusjaar 2019/2020.
14	Geen storting onderhoudsreserve CC/KUMULUS	181 V	In 2019 zal er geen storting in de reserve onderhoud gebouwen plaatsvinden. Na de verbouwingen zal bekeken worden welke reservepositie voor onderhoud noodzakelijk is voor de gebouwen.
15	Activiteitenbudget Center Ceramique	82 V	De verwachting is dat vanaf medio 2019 de verbouwen van Centre Ceramique van start gaat. Door de geplande verbouwing zullen er dan ook minder activiteiten in de stadshal worden georganiseerd.
16	Bijzondere Bijstand	300 N	Door Sociale Zaken wordt op basis van de eerste maanden een tekort geprognosticeerd van € 0,3 mln.
17	WSW	130 N	Betreft het tekort op de subsidie WSW.
18	Exploitatietekort MTB	PM	Voor een prognose inzake het verwachte rekeningresultaat 2019 is het op dit moment nog te prematuur.
19	Jeugdgezondheidszorg Envida	115 N	Voor een toegenomen aantal risicokinderen moeten er meer gesprekken worden gevoerd door jeugdgezondheidszorg (JGZ). Voorts zijn er meer voorzorgtrajecten.
20	Sociaal Medische Indicatie (SMI)/Kindgebonden subsidies	110 N	Gelijk aan de jaarrekening 2018 wordt ook voor 2019 een nadeel SMI (sociaal medische indicatie)/Kindgebonden subsidies verwacht.
21	Afbouw Singel 9, Leger des Heils	200 N	Met het vertrek van het Leger des Heils uit het object Singel 9 en de hierbij behorende afbouw is naar verwachting € 400.000,- nodig. Met de fasering over de jaren 2019 en 2020 zorgt dit voor deze jaren voor een éénmalig tekort van € 200.000,- per jaar.
22	Veilig Thuis	253 N	Het tekort voor de gemeente Maastricht zoals opgenomen in de stukken van de Jaarrekening 2018 en Begroting 2020 GGD ZL(zie raadstuk 72-2019 raadsvergadering d.d. 28-5-2019).
23	GGD beschermde taken (infectie)	123 N	Het tekort voor de gemeente Maastricht zoals opgenomen in de stukken van de Jaarrekening 2018 en Begroting 2020 GGD ZL(zie raadstuk 72-2019 raadsvergadering d.d. 28-5-2019).

24	Onderwijshuisvesting regulier	200 V	Het resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door de verminderde inhuur van tijdelijke huisvesting van noodlokalen in het onderwijs
25	Leerlingenvervoer	200 N	Ten gevolge van de verhuizing van een speciale basisschool naar Maastricht oost zijn er meer kosten taxivervoer leerlingen. Voorts is er een toename in de toekenning van maatwerkvoorzieningen.
26	Bebouwd Onroerend Goed (BOG) regulier exploitatieresultaat	100 V	Door het gunstig economisch tij, en inherent hieraan lage leegstand, komen de beheerskosten nu veelal voor rekening van de huurders. Voorgaande draagt bij aan het verwachte positieve resultaat.
27	Verkoopresultaat Villa Kanjel	250 V	In 2019 is de villa daadwerkelijk verkocht en zorgt hiermee voor een verkoopwinst van ruim € 250.000,- (verkoopprijs minus boekwaarde en verkoopkosten).
28	Planschade Veldstraat 4-6	232 N	Een verzoek om vergoeding tot planschade is bij de gemeente ingediend en beoordeeld door de vaste onafhankelijke schadeadviseur van de gemeente.
29	Aanpassing bestaande budgetten	237 V	Zie ook budgettair kader. Specifiek betreft het bouwaanvragen brandweer, autoloze zondag en het werkbudget duurzaamheid.
31	Aanpassing nieuwe budgetten begroting 2019	835 V	Zie ook budgettair kader. Specifiek betreft het uitstellen van uitgaven van de budgetten opgavegericht werken, ENCI, milieuzone en aanvalsplan armoede.
32	Efficiency	189 N	Zie hoofdtekst Kaderbrief
33	Vitrines	50 N	Zoals ook in het budgettair kader van de Kaderbrief is opgenomen, wordt de begrote inkomst niet behaald.
34	Diverse posten	42 V	Diverse kleinere posten.
	TOTAAL	634 N	